

_____ hokimligi
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ maktabgacha va
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
____-umumiy o'rta ta'lim maktabi
boshlang'ich sinf o'qituvchisi

_____ning
2025-2026-o'quv yili 4-sinf
matematika fanidan III chorak uchun

DARS
ISHLANMALARI

DIQQAT

Unutmang!!! Ushbu hujjat sizga hech kimga tarqatmaslik sharti bilan **OMONAT** qilib berildi. Agar ushbu hujjat sizga boshqalar orqali kelib qolgan bo'lsa ham **OMONAT** hisoblanadi.

Ushbu **OMONAT**ni faqat o'zingiz uchun foydalaning. Hech kimga bermang, hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Tijoriy maqsadda foydalanmang.
Internet va Veb-sayitlarga joylamang.
Telegram orqali kanal va gruppalariga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT QILMANG.

Telegram orqali admin **Nabiyev Zokirjon**
bilan bog'lanish **90-530-68-66** yoki **Nza456**

2025-2026-o‘quv yili 4-sinf matematika fanidan III chorak uchun
taqvim mavzu rejasi

№	O‘tiladigan mavzular rejasi	Nazariy soat	Dars o‘tkazish muddati	Dars o‘tkazilgan sana
1.	Bo‘lish	1		
2.	Bo‘lish	1		
3.	Ulush va qismlar	1		
4.	Ulush va qismlar	1		
5.	Sonning qismini topish	1		
6.	Kattaliklarning qismlari	1		
7.	Kattaliklarning qismlari	1		
8.	To‘g‘ri va noto‘g‘ri kasrlar	1		
9.	Aralash kasrlar	1		
10.	Kasrlarning sonli nurda tasvirlanishi	1		
11.	Noto‘g‘ri kasrdan butun qismni ajratish	1		
12.	Aralash kasrni noto‘g‘ri kasrga aylantirish	1		
13.	Kasrlarni taqqoslash	1		
14.	Kasrlarni taqqoslash	1		
15.	Masalalar yechish	1		
16.	Masalalar yechish	1		
17.	5-nazorat ishi	1		
18.	Xatolar ustida ishlash	1		
19.	Loyiha	1		
20.	Kasrlarni qo‘shish va ayirish	1		
21.	Kasrlarni qo‘shish va ayirish	1		
22.	Kasrlarni qo‘shish va ayirish	1		
23.	Aralash kasrlarni qo‘shish va ayirish	1		
24.	Aralash kasrlarni qo‘shish	1		
25.	Aralash kasrlarni qo‘shish	1		
26.	Birdan ayirish	1		
27.	Birdan ayirish	1		

28.	Butundan aralash kasrni ayirish	1		
29.	Kasrlarni birlikdan o‘tib ayirish	1		
30.	Kasrlarni birlikdan o‘tib ayirish	1		
31.	Kasrlarni natural songa ko‘paytirish	1		
32.	Masalalar yechish	1		
33.	6-nazorat ishi	1		
34.	Xatolar ustida ishlash	1		
35.	Loyiha	1		
36.	O‘nli kasr	1		
37.	O‘nli kasrlarning xonalari. O‘ndan birlar	1		
38.	O‘nli kasrlarning xonalari. Yuzdan birlar	1		
39.	O‘nli kasrlarning xonalari. Mingdan birlar	1		
40.	Uzunlikning o‘nli ulushlar ko‘rinishida yozilishi	1		
41.	Uzunlikning o‘nli ulushlar ko‘rinishida yozilishi	1		
42.	Massaning o‘nli ulushlar korinishida yozilishi	1		
43.	Foiz	1		
44.	Masalalar yechish	1		
45.	Masalalar yechish	1		
46.	7-nazorat ishi	1		
47.	Xatolar ustida ishlash	1		
48.	Loyiha	1		
49.	Loyiha	1		
50.	Masalalar yechish	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Bo'lish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

Yondosh mavzu:
kanselariya buyumlari.

Bo'lish belgilari,
bo'linuvchi, bo'luvchi,
bo'linma.

1. 4 ta bloknot va 8 ta qalam uchun 84000 so'm, 4 ta bloknot va 2 ta qalam uchun esa 63000 so'm to'landi.

a) Bitta bloknot va bitta qalam qancha turadi?

b) 3 ta bloknot va 5 ta qalam qancha turadi?

2. Ifodalar yozing va ularning qiymatlarini hisoblang.

a) Bir o'ram qog'ozning massasi 2500 gramm. O'ramda 500 ta varaq bo'ladi. O'ramning chorak qismidagi qog'ozning massasi necha gramm?

b) Qurilma bir soat ichida 480 ta sharikli ruchka ishlab chiqaradi. U 17 minutda nechta ruchka ishlab chiqaradi?

d) Sovg'alar uchun 172 ta taqvim va undan ikki marta kam daftar sotib olindi. Jami nechta buyum sotib olindi?

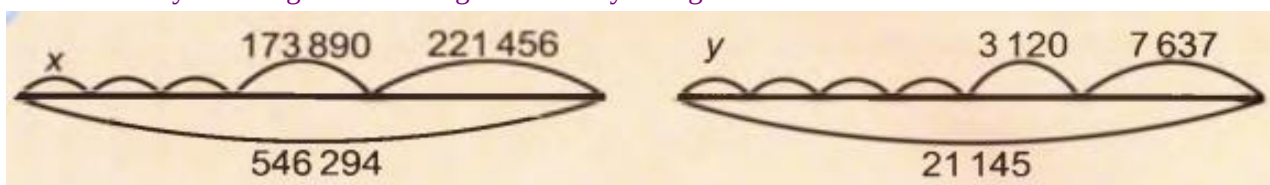
3. Azizaning xaridlarini ko'rib chiqing.

Bir shisha yelim 19600 so'm, chizg'ich 4900 so'm, qaychi esa 16700 so'm turadi. Ushbu ifodalar nimani anglatishini tushuntiring.

$19600 \cdot 4$	$19600 - 16700$
$16700 \cdot 2$	$16700 + 4900$
$4900 \cdot 3$	$19600 : 4900$
$19600 \cdot 4 + 16700 \cdot 2 + 4900 \cdot 3$	$19600 : 4 - 4900 \cdot 3$

4. Sxemalar bo'yicha tenglamalar tuzing va ularni yeching

9. Berilgan ma'lumotlar asosida sonni toping

4. Bo'lishlarni bajaring.

$51 \div 3$	$37581 / 3$	$\frac{4808}{4}$	$(2 \cdot 317 + 496) : 5$
$86 \div 2$	$12978 / 6$	$\frac{8515}{5}$	$42500 - 2478 : 6 \cdot 18$
$55 \div 11$	$89775 / 19$	$\frac{96072}{6}$	$5891 - (603 - 108) : 3$

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish:

Murakkab masalalarni yeching. Imtihan paytida har bir o'quvchiga 2 ta dan qalam berilishi kerak. Qutida 8 ta qalam bor. Sinfda 32 nafar o'quvchi o'qiydi.

a) Imtihan uchun necha quti qalam sotib olish kerak? b) Agar bir quti qalam 22000 so'm bo'lsa, qancha pul to'lash kerak? d) Ushbu kupyurdan qancha qaytim qoladi

O'IBDO':

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Bo'lish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarning ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

Yondosh mavzu:
sharikli ruchkalar.

Bo'lish, bo'linuvchi,
bo'luvchi, bo'linma,
qoldiqli bo'lish.

1. Sharikli ruchkalar 2ta qutiga teng taqsimlangan. Keyin ularni 3, 4, 5 va 6ta qutiga teng taqsimlash mumkin bo'ldi. Ruchkalar soni nechta bo'lishi mumkin?

30

28

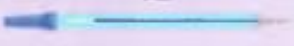
56

60

100

150

2. Qoldiqsiz bo'lish qanday ruchka bilan yozilgan?

243:8 	1 427÷7 	$\frac{486}{12}$
536:6 	3595÷15 	5 137/11

3. Taqqoslang.

$\frac{48}{4}$ va 456:12	1245÷15 va 164:2	189:9 va 216/6
$\frac{171}{9}$ va 133÷7	1000/100 va 112/7	$\frac{1600}{5}$ va 2520/7

4. Sonlar to'plamidan amallar komponentlari uchun sonlarni shunday tanlangki, berilgan natijalar hosil bo'lsin.

a) : = 13

b) ÷ = 47

d) - = 17

e) + = 850

f) / = 41

5. Sardorning aytishicha, sharikli ruchka pastasi eni 150 m, bo'yi esa enidan 5 marta uzun bo'lgan to'g'ri to'rtburchakni chizish uchun yetadi. Akmal esa bo'yi 400 m, eni bo'yidan 170 m qisqa bo'lgan to'g'ri to'rtburchakni chizish uchun yetadi, deb hisoblaydi. Agar sharikli ruchka pastasi 1500m uzunlikdagi chiziqni chizishga yetsa, bolalardan qaysi biri haq?

6. Masala uchun tengamalardan mosini tanlang.

Madinaning onasi ko'k va yashil ruchkalardan jami 10 ta sotib oldi. U ko'k ruchkalarning yarmini Madinaga bersa, unda 6 ta ruchka qoladi. Madinaning onasi nechta ko'k ruchka sotib olgan?

$x : 2 = 10 + 6$

$x : 2 = 10 - 6$

$x \cdot 2 = 10 - 6$

7. Madina bilan Akmal bittadan natural son o'yladi. Bu sonlar qo'shilsa, 1345 hosil bo'ladi. Agar Madina o'zi o'ylagan sonning oxiriga 3 raqamini qo'shib yozsa, Akmal esa o'zi o'ylagan sonning oxiridan 2 raqamini o'chirib tashlasa, hosil bo'lgan sonlar bir xil bo'ladi. O'ylangan sonlarni toping.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Masalani jadval yordamida yeching.

Madina va Akmal do'kondan sharikli va gelli ruchka sotib oldi. Kim ko'p va qancha ko'p pul to'ladi?

	Sharikli ruchkalar	Gelli ruchkalar
	6 dona 1 800 so'mdan	5 dona 4 500 so'mdan
	4 dona 2 500 so'mdan	6 dona 4 200 so'mdan

O'IBDO': _____

(imzo)
(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Ulush va qismlar

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

Ulush - bu butun bo'linadigan teng qismlarning har biri. Ulushning nomi uning necha qismga bo'lingan - ligiga bog'liq. Agar shokolad 32 qismga bo'lingan bo'lsa, unda bitta bo'lak shokoladning o'ttiz ikkidan bir ulushiga teng.

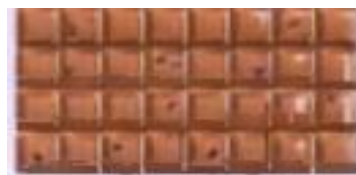
Yondosh mavzu:
shokolad ishlab chiqarish.

Bo'lish, ulush, qism.

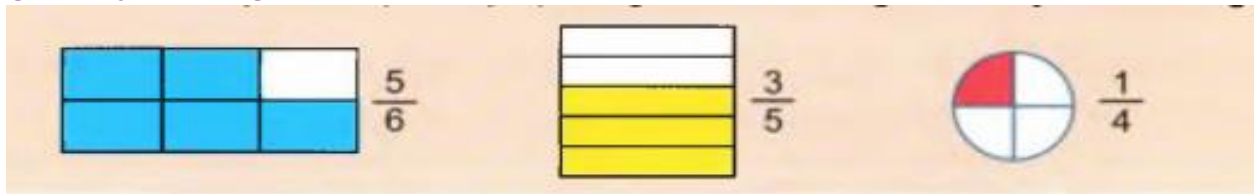
1. Rasmdan foydalaning va savollarga javob bering.

a) Sinfdagi har bir o'quvchi bir bo'lakdan shokolad oldi. Sinfda necha nafar o'quvchi bor?

b) Bu shokoladni necha kishiga teng bo'lib berish mumkin?

2. Matematik yozuvlar yordamida bo'yalgan qismni belgiladik. Ushbu yozuv qanday qoidaga ko'ra tuzilganini o'ylab ko'ring

3. Har bir holatda oq shokolod qanday qismini taskil etadi.

4. Murakkab masalalarni yeching . Shokolad tayyorlash uchun kakao donachalarini to'plash va ularni yanchish kerak.

a) Ha bir yanchilgan kakao donachalari uyumidan kakao kukuni hosil bo'ladi. Kakaoning qanday qismi yanchilgan ?

b) Bitta kakao donachasining massasi 3 gramm . Rasmdagi kakaoning umumiy massasi qanday?

d) Yanchilgan kakao press ostida siqilib , undan kakao moyi olinadi.

v) moyi yanchilgan massaning yarmini tashkil qiladi. Massasi 2 kg 400g bo'lgan yanchilgan kakaodan qancha moy olinadi?

5. Bitta shokoladni yaratish uchun qancha vaqt ketadi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish:

1 kg sutli shokolad tayyorlash uchun 900 ta kakao donachasi kerak bo'ladi. Bitta mevada 50 ta donacha mavjud 3 kg shokolad tayyorlash uchun qancha meva yig'ish kerak?

O'IBDO':

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Ulush va qismlar

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv masalasini (maqsadini) topa olish va ifodalay olish;

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv masalasini qismlarga ajrata olish;

o'qituvchi bilan birgalikda masala yechimiga yaqinlashish darajasini baholay olish va zarur hollarda o'z faoliyatini to'g'irlay qila olish;

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv faoliyat natijasini tahlil qila olish;

o'qituvchi bilan birgalikda yo'l qo'yilgan xato va noaniqliklarni topa olish, ularni tuzata olish;

xususiy misollar va kuzatishlar tahlili asosida obyektlar umumiy hossalarni aniqlay olish;

mavjud bilim va ko'nikmalarni kundalik vaziyatga qo'llay olish;

ijtimoiy hayotdagi vaziyatlarga nisbatan o'zining ijobiy estetik-emotsional munosabatini shakllantira olish;

o'qishga va yangi bilimlarni egallashga qiziqтира olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

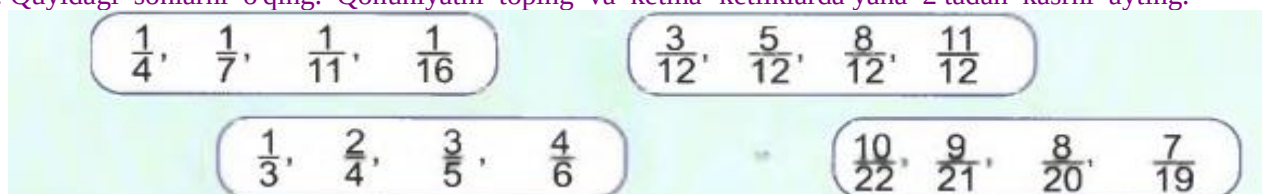
II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Har bir detaining qanday qismi qizil rangga bo'yalgan ?

2. Quyidagi sonlarni o'qing. Qonuniyatni toping va ketma -ketliklarda yana 2 tadan kasrni ayting.

Butunning qismi gorizontal chiziq bilan ajratilgan ikkita son ko'inishida yoziladi.

surat
maxraj

Maxraj butun son necha qismga bo'linganini ko'rsatadi.
Surat esa nechta qism olinganini ko'rsatadi.
Bu yozuv **oddiy kasr** deb ataladi.

Kasrlarni o'qish namunasi:

$\frac{1}{3}$ – uchdan bir ulush

$\frac{7}{156}$ – bir yuz ellik oltidan yetti ulush

3. Konstruktorlarda o't o'chirish mashinasini yig'ish uchun 564 ta detal mavjud. Ularning uchdan bir qismi kabinani yig'ishga, qolganining to'rttdan bir qismi ko'tarish mexanizmini yig'ishga ishlatiladi. Qolgan qismlardan esa yong'in uskunolari va tirkama yig'ish mumkin. Ushbu yong'in uskunolari va tirkama yig'ishga qancha detal kerak bo'ladi?

4. Ushbu konstruktor kashf qilingan davlat nomini toping.

- A** $504 : 9 \cdot 7$
N $13 \cdot (75 : 5) : 3$
D $744 : (183 - 177) + 87$
K $678 - (392 : 4 + 61)$
Y $222 : 3 + 132 \cdot 4$
I $(132 + 76) : 8 + 48$
F $700 - (26 + 15) \cdot 6 + 114$

211	392	65	74	602	392
	A				

5. Konstruktor detallaridan uzun devor yasaldi. Uning qanqay qismi qizil detaldan iborat? Bu qismni nechta xil usulda yozish mumkin? Shu usullarni ko'rsating.

6. Sardor shunday o'lchamdagi 225 ta detaldan foydalanib, yuk mashinasi yasadi. Yuk mashinasining hajmini aniqlay olasizmi? Bu har bir detalning hajmiga bog'liqmi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish:

Konstruktor 240 ta detaldan iborat. Ularning uchdan bir qismi qora, barcha detallarning $\frac{1}{8}$ qismi qizil, qolgan detallar esa kulrang. Konstruktoridagi detallarning nechitasi kulrang?

O'IBDO':

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Sonning qismini topish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

boshqalar fikrini tinglab, tushuna olish, agar bu fikrni noto'g'ri deb hisoblasa, o'z fikrini himoya qila olish; atrofdagilar bilan o'zaro muloqot chog'ida odob-axloq qoidalariga rioya qila olish va guruhda ishlay olish; muammo va tushunmovchiliklar ro'y bergan paytlarda o'zining tutishi to'g'risida to'g'ri qaror qabul qila olish; guruhda ishlash paytida turli maxsus rollarni ijro eta olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi; kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi; murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

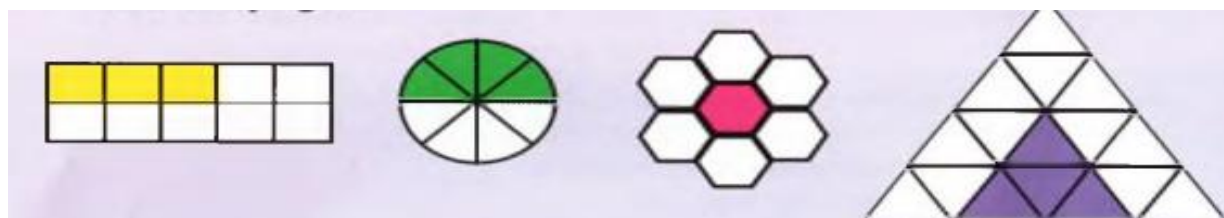
III. Yangi mavzu bayoni:

Yondosh mavzu:
taom tayyorlash.

Bo'lish, ulush, qism.

1. Har bir shaklning qanday qismi bo'yalgan? Qaysi holatda bitta ulush bo'yalgan.

2. Tuxumlarning qanday qismi ishlatilganligini aniqlang.

3. Bir xalta shakarning massasi 1 kg 200g. U teng uch qismga bo'lindi.

Har bir qism qanday ulushni tashkil etadi? Har bir qism necha gramm?

4. Masalalarga doir sxemalar tuzing va ularni yeching.

a) Xaltada 48 ta konfet bor. Ularning $\frac{1}{3}$ qismi vazaga solindi. Vazada nechta konfet bor?

b) Tort tayyorlash uchun bir kilogramm olcha sotib olindi. Akmal bir kilogrammda 128 ta olcha borligini sanadi. Pirogni bezatish uchun olchani $\frac{1}{4}$ qismi ajratildi. Necha olcha ajratib qo'yilgan?

5. Hisoblang.

$(49\,000 : 140 + 187 \cdot 203 + 38\,248)$ ning $\frac{1}{7}$ qismini;
 $(96\,048 : 8 - 10\,422 : 579) : 3$ ning $\frac{2}{9}$ qismini.

6. Ifodalarni soddalashtiring. Har bir qatordagi misolda qanday umumiylik bor?

$$\begin{aligned}x + 367 + 633 \\ 568 - (x + 161) \\ (482 + x) - 253 \\ 60 \cdot x \cdot 14\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}275 + y + 725 \\ 697 - (194 + y) \\ (741 + y) - 328 \\ y \cdot 30 \cdot 18\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}z + 198 + 802 \\ 543 - (z + 532) \\ (z + 621) - 195 \\ 21 \cdot z \cdot 90\end{aligned}$$

7. Boshqotirmaning yeching.

 + = 84 260	 - = 1 600
 - = 6 870	 + = 690
 : = 20	 : = 50
 + = ?	 - = ?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Hisoblang

$7\,004 - ((653 + 226) \cdot 2 + 44)$ ning $\frac{1}{6}$ qismini;
 $(1\,424 : 8 + 6\,878) : 16$ ning $\frac{1}{21}$ qismini;
 $543\,600 : 90 - 18 \cdot (13 + 242)$ ning $\frac{3}{5}$ qismini.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kattaliklarning qismlari

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarning ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

Yondosh mavzu:
kiyim tikish.

Ulush, qism, surat, maxraj.

1. Bir metrda necha detsimetr va necha santimetr borligini eslang.

a) 1 metrning $\frac{1}{10}$ qismini toping. Bu detsimetr va santimetrlarda qancha bo'ladi?

b) 1 metrning $\frac{1}{100}$ qismini toping. Bu santimetrlarda qancha bo'ladi?

2. Har bir ustundagi kattaliklar qanday bog'liq? Bo'sh kataklarda qanday sonlar turishi kerak?

$1 \text{ m} = \square \text{ dm}$	$1 \text{ t} = \square \text{ q}$	$1 \text{ d} = \square \text{ h}$
$1 \text{ dm} = \square \text{ cm}$	$1 \text{ q} = \square \text{ kg}$	$1 \text{ h} = \square \text{ min}$
$1 \text{ km} = \square \text{ m}$	$1 \text{ kg} = \square \text{ g}$	$1 \text{ min} = \square \text{ s}$

Hayotimizda biz doimo uzunlik, massa, hajm kabi turli kattaliklarga duch kelamiz. Kattaliklarning aynan bir qiymatini katta yoki kichik o'lchov birliklarida ifodalash mumkin. Kichik uzunlik birliklari katta birliklarning ulushlari sifatida ifodalanadi.

$$1 \text{ dm} = \frac{1}{10} \text{ m}$$

$$1 \text{ cm} = \frac{1}{10} \text{ dm} = \frac{1}{100} \text{ m}$$

$$1 \text{ mm} = \frac{1}{10} \text{ cm} = \frac{1}{100} \text{ dm} = \frac{1}{1000} \text{ m}$$

3. Ifodalar tuzing va ularni hisoblang.

- a) Ko'ylak yenglarini tikish uchun $\frac{3}{5}$ metr tasma ishlatildi.
 b) To'quvchi bitta naqsh to'qish uchun $\frac{2}{3}$ soat vaqt sarflaydi.
 d) Ro'molcha uchun bir kvadrat metr matoning $\frac{1}{4}$ qismi ishlatildi.

4. Matolarga mos qiymatdagi kattaliklarni toping va kiyim qaysi matodan tikilganligini aniqlang.

Paxta 5 m		Ipak 5 dm		Jun 5 cm		
						
$\frac{5}{100}$ m	$\frac{1}{2}$ dm	500 cm	$\frac{5}{10}$ dm	$\frac{5}{1000}$ km	50 mm	50 dm

5. Murakkab masalalarni yeching. Ifodalarni yozing va ularning qiymatlarini o'zgaruvchilarning berilgan qiymatlarida hisoblang.

- a) Tikuv sexida ish cmenasi 8 soat davom etadi. Bir soat ichida bitta tikuvchi n ta futbolka tikishi mumkin. U bir ish cmenada nechta futbolka tikadi? ($n = 16$)
 b) 4 ta tikuvchi bir ish cmenada nechta futbolka tikadi?
 d) Bir soatda bitta tikuvchi futbolkadon m marta kam qalpoqchali kiyim tikishi mumkin. U bir ish cmenaning yarmida nechta qalpoqchali kiyim tikadi? ($m = 2$)
 e) Fabrika 2000 dona futbolka tikish uchun buyurtma oldi. Bu buyurtmani bajarish uchun bitta tikuvchi necha soat sarflaydi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Hisoblang

$$8 \text{ m } 4 \text{ dm } 6 \text{ cm} + 7 \text{ m } 23 \text{ cm} \text{ ning } \frac{1}{3} \text{ qismini};$$

$$14 \text{ m}^2 \text{ } 13 \text{ dm}^2 - 5 \text{ m}^2 \text{ } 8 \text{ dm}^2 \text{ ning } \frac{4}{5} \text{ qismini};$$

$$7 \text{ dm}^3 \text{ } 160 \text{ cm}^3 + 3 \text{ dm}^3 \text{ } 4 \text{ cm}^3 - 2 \text{ } 044 \text{ cm}^3 \text{ ning } \frac{2}{7} \text{ qismini}.$$

O'IBDO':

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kattaliklarning qismlari

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

Yondosh mavzu:
vaqtni o'lchovchi
asboblari.

Ulush, qism, surat, maxraj.

1. Bu soatlarda qanday vaqt ko'rsatilgan ?

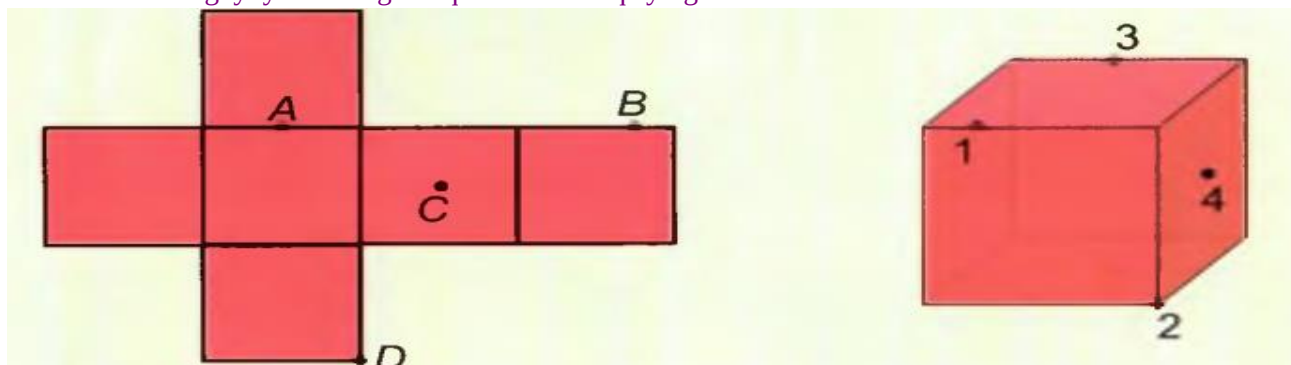
2. Doiraning qanday qismi bo'yalgan ?

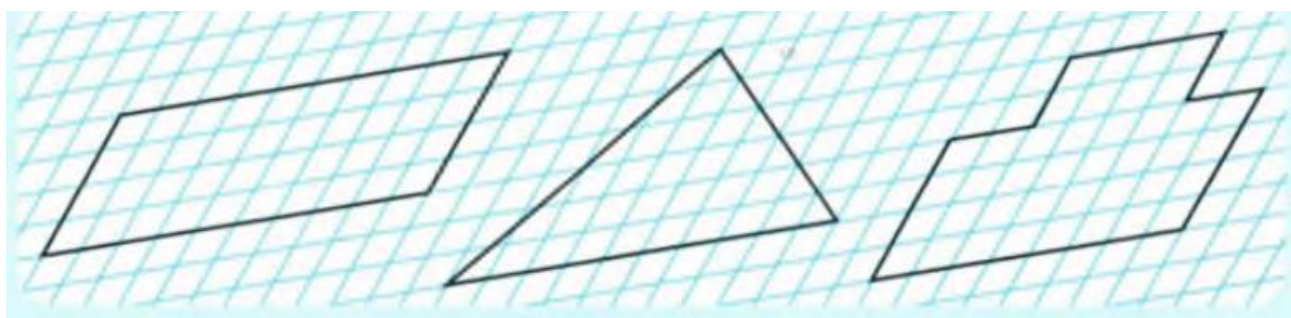
3. Dars 45 minut davom etadi. O'quvchilar darsning $\frac{2}{5}$ qismini masalalar yechishga, $\frac{2}{9}$ qismini tenglamalar yechishga sarflashdi. Qolgan vaqtda esa ular mustaqil ishlarni bajarishdi. Mustaqil ishlarni bajarish uchun o'quvchilarga necha minut kerak bo'lgan?

4. Uydan maktabgacha bo'lgan masofa 1800 m. Sardor bu masofaning $\frac{2}{3}$ qismini 80 m/min tezlikda, qolgan masofani esa 100 m/min tezlikda bosib o'tdi. U qancha vaqtda maktabga yetib bordi?

5. Kub va uning yoyilmasidagi nuqtalarni mos qo'ying.

9. Qiya to'rda uchta shakl tasvirlangan. Shakllarni daftaringizdagi katakchalarga ko'chirib chizing. Ushbu shakllarning yuzini kvadrat santimetrlarda toping. Qaysi shakl eng katta yuzga ega?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Hisoblang.

$846900 : ((756 + 436) : 4 - 289)$ ning $\frac{3}{4}$ qismini;

$2543 \cdot 184 + 29412 : (65722 - 65646) \cdot 73 + 37$ ning $\frac{1}{100}$ qismini.

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: To'g'ri va noto'g'ri kasrlar

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib noto'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III . Yangi mavzu bayoni:

Yondosh mavzu:
tezkor taom.

Ulush, butun, qism,
surat, maxraj.

1. Tug'ilgan kun uchun 3 quti turli xil pitsa olib kelindi. Pitsa qanday ulushlarga bo'lingan? Stolda har bir pitsadan nechta ulush bor?

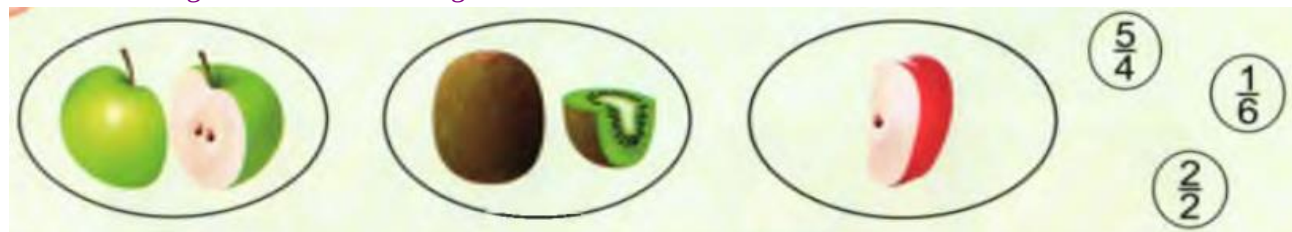
2. Stol ustidagi ikkita patnisda pitsa bo'laklari bor. Har bir patnisda necha ulush pitsa bor? Bu miqdorni kasr ko'rinishida qanday ifodalash mumkin?

Surati mahrajiga teng bo'lgan kasr, aslida bir butunni tashkil etadi.

3. Har bir mevgaga mos kasrni tanlang.

4. Hisoblang. Savdo markazi, aeroport yoki vokzallardagi ovqatlanish shoxobchasi qanday ataladi?

$$32400 : (137 + 163) \cdot 14 + 305 \cdot (7740 : 90 - 39)$$

A 61

K 108

R 14 335

U 86

D 47

O 1 512

T 15 847

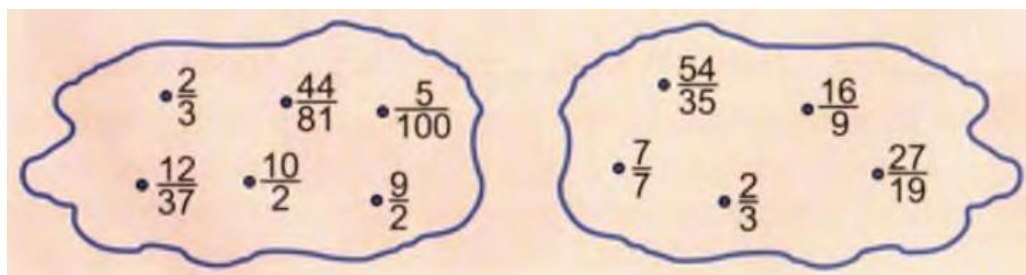
F 300

7. Savdo markazining yuqori qavatidagi maydonchada bir nechta qahvaxona bor. Ularda 60 ta to'rt o'rinni stol mavjud. Stollarning to'rtidan bir qismi to'liq band, yana uchdan birining yarmi band. 8 ta stolda 3 tadan odam o'tiribdi, qolgan stollar esa bo'sh. Maydonchadagi bo'sh stollar soni nechta? Unga qancha odam tashrif buyurgan?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: A to'plamda n faqat to'g'ri kasrlarni, 6 to'plamdan esa faqat noto'g'ri kasrlarni ko'chirib yozing.

O'IBDO':

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Aralash kasrlar

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarning ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

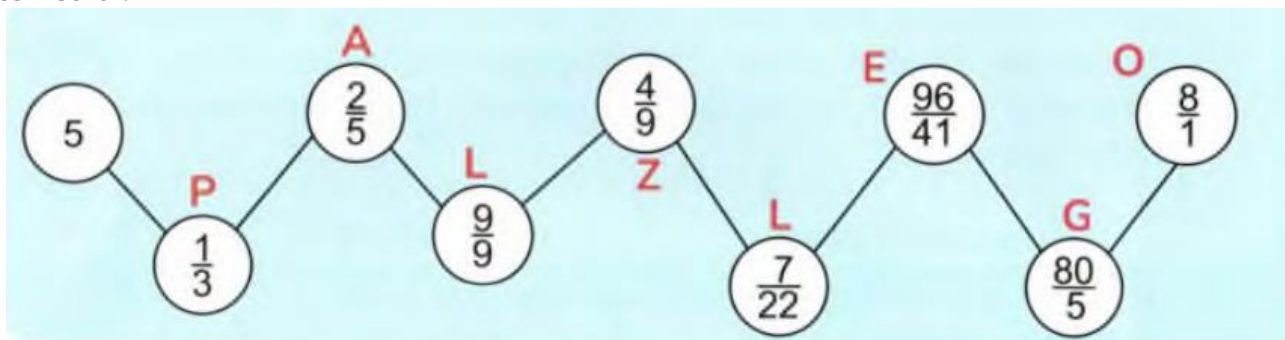
N _o	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Dastlab faqat to'g'ri kasrlarni, keyin esa faqat noto'g'ri kasrlarni o'sish tartibida ayting. Qanday so'zlar hosil bo'ldi?

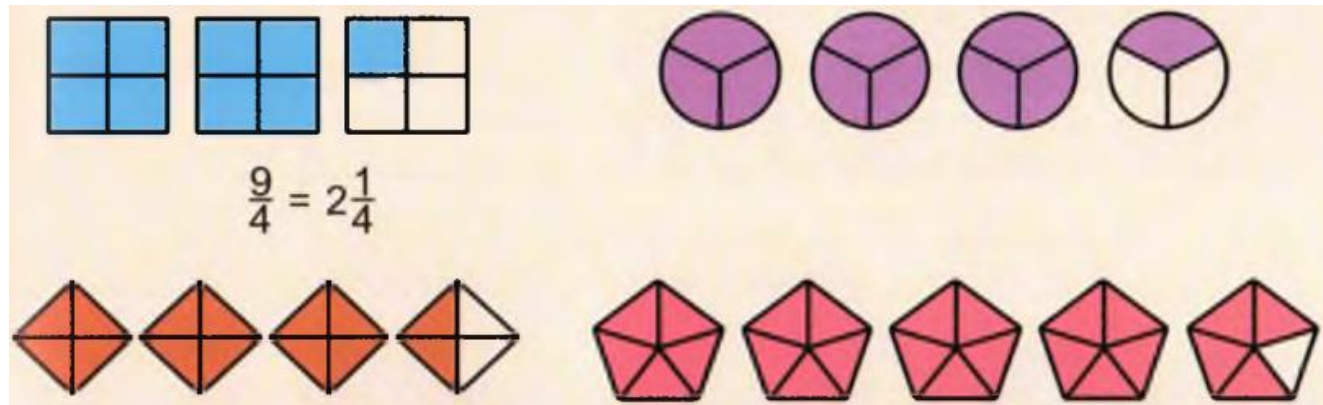

2. Har bir pitsa qanday qismlarga bo'lingan? Bu yerda bunday qismlar jami nechta? Ularni kasr ko'rinishida ifodalang. Bu yerda qancha butun pitsa bor? Qancha bo'lak ortib qoladi?

3. Rasmlardan foydalanib , sonlarni noto‘g‘ri va aralash kasrlar ko‘rinishida yozing.

Namuna:

4. Jadvaldan teng sonlarni toping

$\frac{28}{5}$	$\frac{15}{6}$	$\frac{18}{5}$	$\frac{36}{10}$	$\frac{20}{6}$
$3\frac{3}{5}$	$3\frac{2}{6}$	$5\frac{3}{5}$	$2\frac{3}{6}$	$3\frac{6}{10}$

Yordam : - ga teng sonni topish uchun daftaringizda 28 katakdan iborat to‘rtburchaklar yasang. Unda 5 ta katakdan iborat guruhlarni doiraga oling. Shu usul bilan siz nechta butun guruh hosil bo‘lishini va butun guruhlarning qanday qismi qolishini bilib olasiz.

5. Hisoblang . Qatlamli xamirdan yarim oy shaklida tayyorlangan dunyoga mashhur bulochkalardan biri qanday atalishini toping .

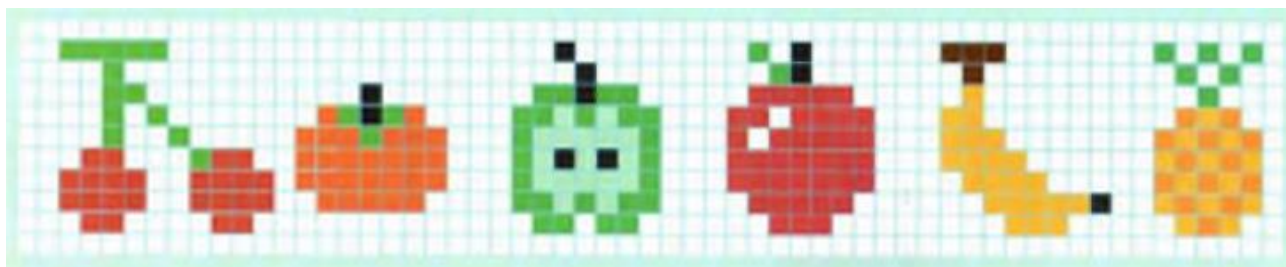
A 9240 sonining $\frac{3}{7}$ qismi	R 980 sonining $\frac{13}{7}$ qismi
K 1980 sonining $\frac{8}{45}$ qismi	S 5310 sonining $\frac{7}{6}$ qismi
N 2560 sonining $\frac{5}{16}$ qismi	U 4186 sonining $\frac{3}{2}$ qismi

352	1 820	6 279	3 960	6 195	6 195	3 960	800
-----	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-----

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: Shakllarni daftaringizga kataklar bo‘yicha ko‘chirib chizing. Bu shakllarning yuzini kvadrat santimetrlarda toping.

O‘IBDO‘: _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kasrlarning sonli nurda tasvirlanishi

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

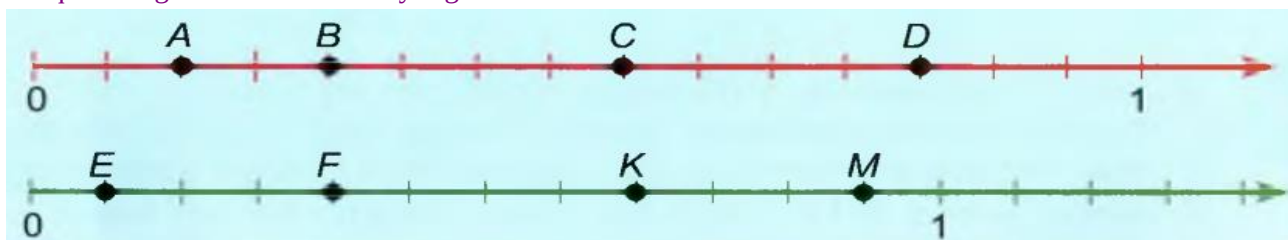
1. Ushbu obyektlar svetofordan qanday masofada turibdi, agar:

a) metrlarda o'lchansa ;

b) kilometrlarda o'lchansa ?

2. Nuqtalarning koordinatalarini ayting .

3. Shahar tashqarisida , yo'l chetiga o'rnatilgan ko'rsatuvchi yo'l belgilari sizning shahardan qancha uzoqda ekanligingizni ko'rsatadi. Yuk mashinasi 45 km belgisiga yaqinlashdi. U borishi kerak bo'lgan ombor yonida 92 km belgisi bor. Tovar yetkazib berilishi kerak bo'lgan do'kon esa 76 km belgisi yonida joylashgan .

a) Qaysi obyekt shaharga eng yaqin ? Qaysi biri eng uzoq ?

b) Yuk mashinasi do'kondan qanday masofada bormoqda?

d) Yuk mashinasi ombordan do'konga tovarlarni olib kelish uchun qanday masofani bosib o'tishi kerak?

4. Ikki yuk mashinasi bir ombordan qarama-qarshi yo'nalishda yo'lga chiqdi. Birinchisining tezligi 60 km/h, ikkinchisining tezligi esa $\frac{4}{5}$ birinchi mashina tezligining $\frac{4}{5}$ qismini tashkil etadi. Bir soatdan keyin ular orasidagi masofa qanday bo'ladi?

5. Ifodalarni yozing va ularning qiymatlarini noma'lumlarning berilgan qiymatlarida hisoblang. Birinchi avtomobilning tezligi x km/h, ikkinchisining tezligi esa y km/h. Mashinalar t soatdan keyin uchrashdi. Ushbu ifodalar nimani anglatishi mumkin?

$$x + y \quad x - y \quad x \cdot t$$

$$(x + y) \cdot t \quad (x - y) \cdot t \quad y \cdot t$$

Bu qiymatlarni $x = 60$ km, $y = 55$ km, $t = 4$ h bo'lganda hisoblang.

6. Jasur 24 minut piyoda yurdi, keyin taksiga o'tirib , 4 marta ko'proq masofani bosib o'tdi. Agar taksi Jasur piyoda yurganidan 8 marta tezroq yurgan bo'lsa , Jasur taksida necha minut yurgan ?

7. Nuqtalarning koordinatalarini hisoblang. Ular koordinata nurida qanday tartibda joylashishini aniqlang . Nuqtalar orasidagi masofani toping.

$$A (4 \cdot (339 : 3 + 15) : 2)$$

$$B (890 - 475 : 5 - 205)$$

$$C (220 - (336 : 4 - 108 : 4) : 57)$$

$$D (5200 : 13 + 67)$$

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O'IBDO': _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Noto'g'ri kasrdan butun qismni ajratish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv masalasini (maqsadini) topa olish va ifodalay olish;

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv masalasini qismlarga ajrata olish;

o'qituvchi bilan birgalikda masala yechimiga yaqinlashish darajasini baholay olish va zarur hollarda o'z faoliyatini to'g'irlay qila olish;

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv faoliyat natijasini tahlil qila olish;

o'qituvchi bilan birgalikda yo'l qo'yilgan xato va noaniqliklarni topa olish, ularni tuzata olish;

xususiy misollar va kuzatishlar tahlili asosida obyektlar umumiy hossalarni aniqlay olish;

mavjud bilim va ko'nikmalarni kundalik vaziyatga qo'llay olish;

ijtimoiy hayotdagi vaziyatlarga nisbatan o'zining ijobiy estetik-emotsional munosabatini shakllantira olish;

o'qishga va yangi bilimlarni egallashga qiziqтира olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

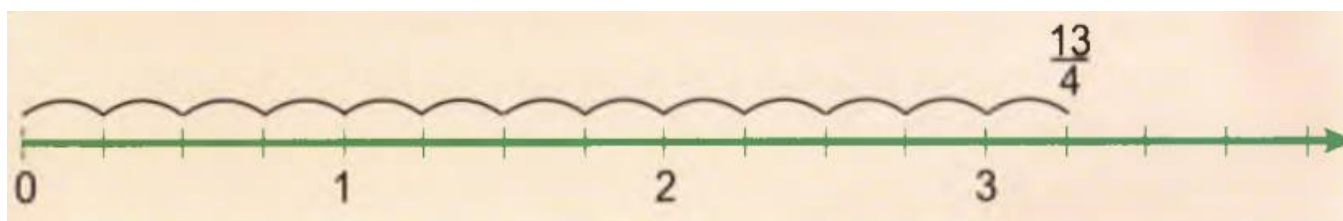
II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Fabrika ishchisi pecheniylarni har bir qutiga 6 donadan qilib joylaydi. Stolda 14 ta pecheniy bor. Bu pecheniylar necha quti chiqadi? Necha pecheniy ortib qoladi?

27 ta pecheniydan necha quti pecheniy chiqadi? 56 ta pecheniydan -chi? 1025 ta pecheniydan-chi? Har bir holatda necha pecheniy ortib qoladi?

2. Rasm bo'yicha qanday aralash kasr $\frac{13}{4}$ ga teng bo'ladi

Noto'g'ri kasrni aralash kasrga aylantirish uchun uning butun birliklarini ajratish kerak. Buning uchun suratni maxrajga qoldiqli bo'lish kerak. To'liqsiz bo'linma qancha butun birlik borligini, qoldiq esa qancha ulush qolganini ko'rsatadi.

$$13 : 4 = 3 \text{ (qold. 1)}$$

$$\frac{13}{4} = 3\frac{1}{4}$$

3. Noto'g'ri kasrdan butun qismni ajrating. Qoldiqni toping,

a) $\frac{5}{4}$

b) $\frac{7}{3}$

d) $\frac{9}{2}$

e) $\frac{15}{7}$

f) $\frac{12}{5}$

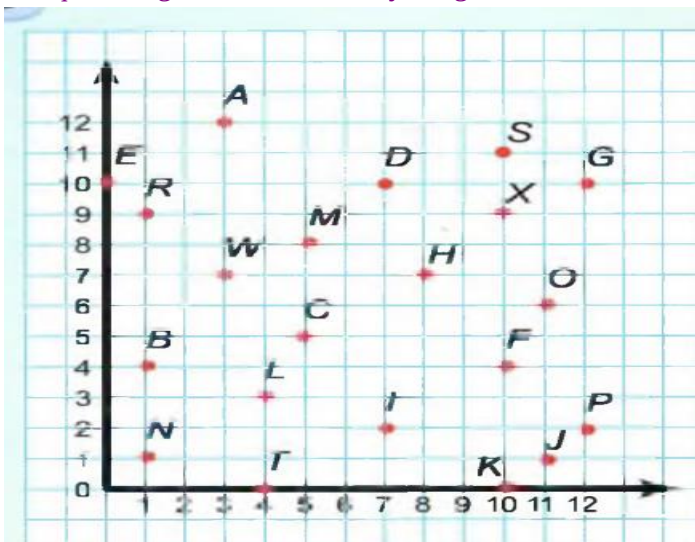
g) $\frac{17}{6}$

4. Kasrlarni soddalashtiring. Ularni aralash kasr ko'rinishida yozing.

$$\frac{(517 + 409) + 225 : 5}{(108 + 92) - 925 : 5}$$

$$\frac{(765 - 279) : 6 + 119}{48 : 24 \cdot 246 : 4 : 3}$$

5. Nuqtalarning koordinatalarini yozing.

a) (1; 4), (3; 11), (12; 10).

b) (12; 2), (3; 11), (5; 5), (10; 0).

d) (1; 4), (11; 6), (10; 9)

e) (11; 1), (3; 11), (1; 9)

f) (1; 4), (11; 6), (3; 7), (4; 3)

g) (4; 0), (8; 7), (0; 10), (1; 9),
(5; 8), (11; 6), (10; 11)

6. Akmal, Jasur va Sardor shokoladlar to'plami sotib olishdi. Akmal 5 ta to'plam, Jasur 3 ta to'plam sotib oldi. Ular barcha shokoladlarni teng uchga taqsimladilar. Bir kundan keyin Sardor ularga 24000 so'm qaytardi. Akmal bilan Jasur bu pulni o'zaro qanday bo'lib olishlari kerak?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: To'g'ri to'rtburchak shaklidagi pecheniylar bo'yi 280 mm, eni 60 mm va balandligi 50 mm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak qutilarga qadoqlanadi. Dumaloq pecheniylar esa bo'yi 17cm, eni 7 cm va balandligi 4 cm bo'lgan qutilarga qadoqlanadi. Qanday qutining hajmi katta va qancha katta?

O'IBDO':

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Aralash kasrni noto'g'ri kasrga aylantirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

boshqalar fikrini tinglab, tushuna olish, agar bu fikrni noto'g'ri deb hisoblasa, o'z fikrini himoya qila olish; atrofdagilar bilan o'zaro muloqot chog'ida odob-axloq qoidalariga rioya qila olish va guruhda ishlay olish; muammo va tushunmovchiliklar ro'y bergan paytlarda o'zining tutishi to'g'risida to'g'ri qaror qabul qila olish; guruhda ishlash paytida turli maxsus rollarni ijro eta olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi; kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi; murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Rasmlardan foydalanib, sonlar tasvirini aralash va noto'g'ri kasrlar ko'rinishida yozing.

2. Daftaringizga sonli nur chizing. Birluk kesma 6 katakka teng. Sonli nurda quyidagi nuqtalarni belgilang:

$$A(3\frac{2}{6}), \quad B(1\frac{5}{6}), \quad C(2\frac{4}{6}).$$

Aralash kasrni noto'g'ri kasr ko'rinishida yozish uchun maxrajni butunga ko'paytirib, ko'paytmaga suratni qo'shish kerak.

$$3\frac{1}{6} = \frac{3 \cdot 6 + 1}{6} = \frac{19}{6}$$

3. Sonlarni noto'g'ri kasrlar ko'rinishida yozing

$$5\frac{1}{3}$$

$$2\frac{5}{8}$$

$$3\frac{4}{9}$$

$$9\frac{17}{19}$$

$$4\frac{2}{5}$$

$$7\frac{3}{9}$$

$$6\frac{1}{7}$$

$$4\frac{21}{25}$$

4. Texnologiya darsi uchun o'qituvchi 216 varaq sariq, 134 varaq yashil va 70 varaq qizil qog'oz tayyorladi. U bu varaqlarni o'quvchilarga baravardan taqsimlashni rejalashtirdi. Agar sinfda 35 nafar o'quvchi bo'lsa, har bir o'quvchi har bir rangli varaqdan nechtdan oladi? O'qituvchida nechta varaq ortib qoladi? Bu varaqlar qanday rangda bo'ladi?

5. Ifodalarni soddalashtiring.

$$x + 7483 + 6217$$

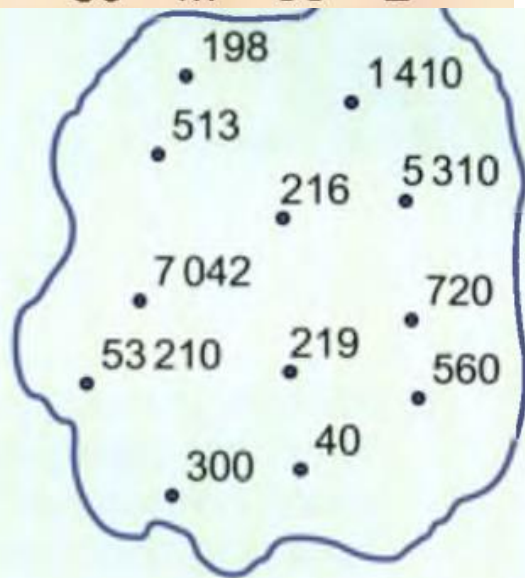
$$34 \cdot y \cdot 5 \cdot 20$$

$$3418 + t + 8033$$

$$60 \cdot m \cdot 30 \cdot 2$$

- a) juft sonlarni;
- b) 3 ga bo'linadigan sonlarni;
- d) 5 ga karrali sonlarni;
- e) 9 ga bo'linadigan sonlarni;
- f) 10 ga bo'linadigan sonlarni;
- g) bir vaqtning o'zida 2 ga ham, 5 ga ham bo'linadigan sonlarni;
- h) yaxlit sonlarni.

15 ga bo'linadigan sonlarni hisoblamasdan topa olasizmi?
6 ga bo'linadigan sonlarni-chi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish:

Bir o'ram rangli qog'ozning narxi 7800 so'm. Rangli kartonning narxi esa rangli qog'oz narxidan 3700 so'm qimmat. 3 o'ram rangli karton va 5 o'ram rangli qog'oz uchun qancha to'lash kerak?

O'IBDO':

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kasrlarni taqqoslash

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarning ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

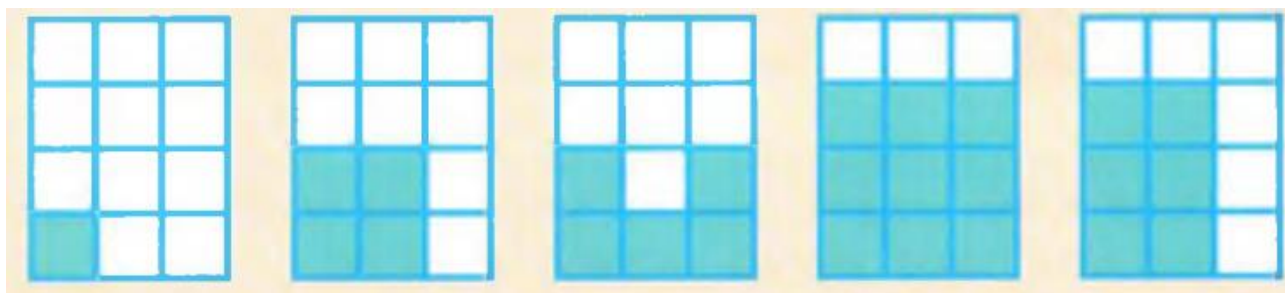
III. Yangi mavzu bayoni:

1. Stakanlar massasini solishtiring.

Tarozining qaysi pallasi pastga og'ishi kerak? Nima uchun?

Tarozining chap va o'ng pallasidagi stakanlarning qanday qismigacha suv quyilgan?

2. Bu rasmlar qanday kasrlarni ifodalaydi? Qaysi kasr eng katta?

3. Sonli nur yasang. Birlik kesma sifatida 6 ta katak oling. Sonli nurda quyidagi nuqtalarni belgilang:

$$\frac{1}{6}; \quad \frac{2}{6}; \quad \frac{3}{6}; \quad \frac{5}{6}; \quad \frac{8}{6}; \quad \frac{12}{6}$$

4. Taqqoslang.

$$\frac{1}{6} \text{ bilan } \frac{3}{6} \text{ ni}; \quad \frac{5}{6} \text{ bilan } \frac{12}{6} \text{ ni}; \quad \frac{2}{6} \text{ bilan } \frac{8}{6} \text{ ni.}$$

5. Sonlarni joylashtiring:

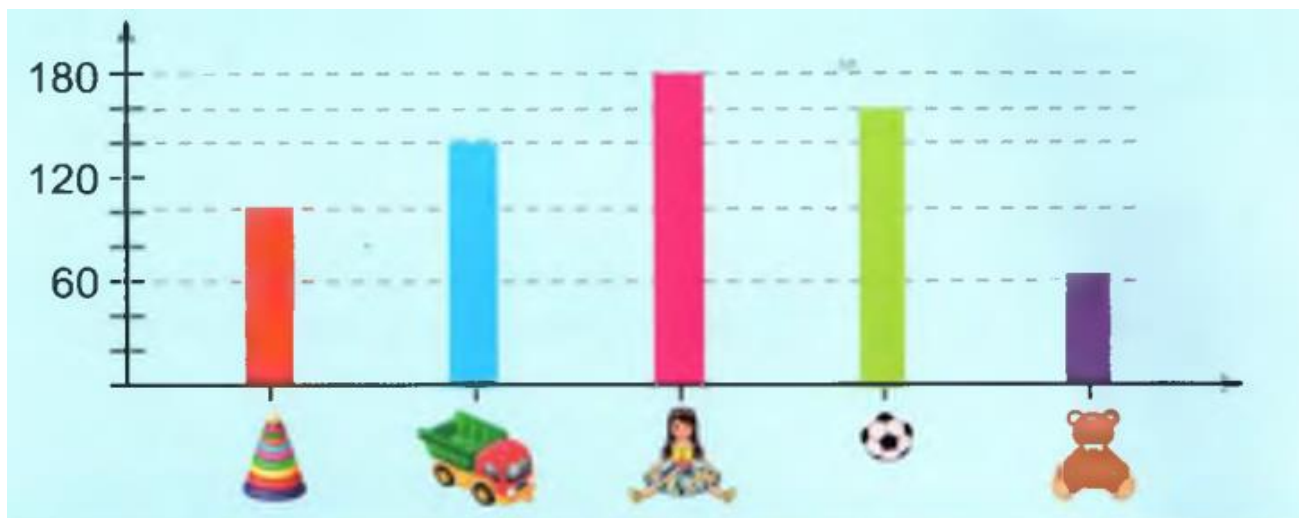
a) o'sish tartibida

$\frac{23}{90}$	$\frac{49}{90}$	$\frac{89}{90}$	$\frac{48}{90}$	$\frac{56}{90}$	$\frac{58}{90}$
1 E	3 A	6 N	2 T	4 L	5 O

b) kamayish tartibida

$\frac{46}{48}$	$\frac{29}{48}$	$\frac{40}{48}$	$\frac{19}{48}$	$\frac{35}{48}$	$\frac{9}{48}$
B	M	E	E	Z	3

6. Aziza o'yinchoqlarini tarozida tortdi va natijalarni diagrammaga yozdi. Qanday o'yinchoq eng og'ir? Har bir o'yinchoqning massasini baholang.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish:

Sonlarni noto'g'ri kasrlar ko'rinishida yozing. Kasrlarni o'sish tartibida joylashtiring.

- yettidan ikki;
- bir butun yettidan uch;
- ikki butun yettidan bir;
- uch butun yettidan olti;
- bir butun;
- beshtun.

O'IBDO': _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kasrlarni taqqoslash

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

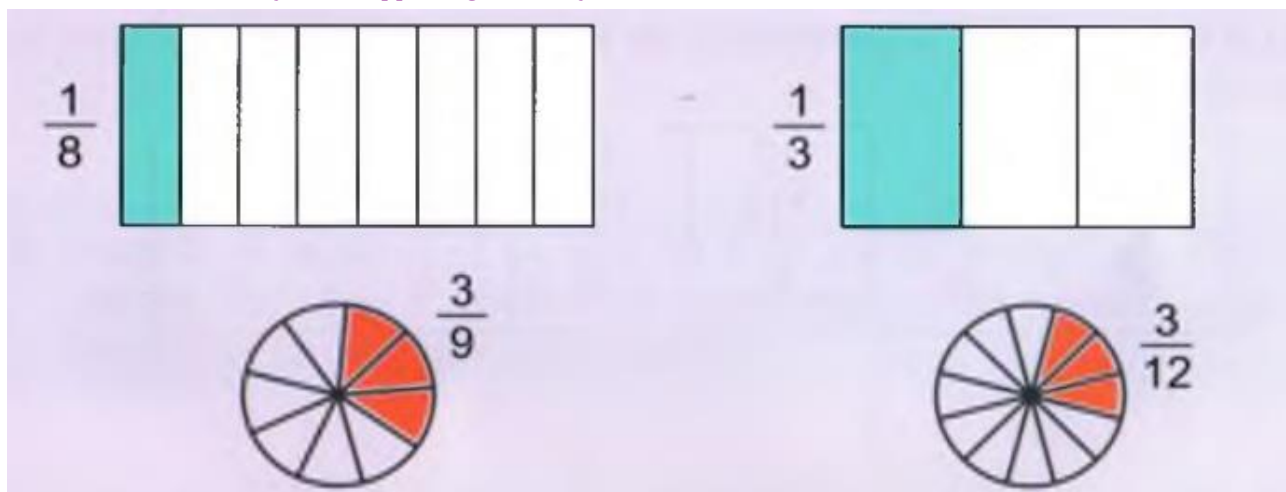
№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Kasrlarni rasmlar bo'yicha taqqoslang. Qanday kasr katta?

2. Sonli nur yasang. Birlik kesma sifatida 6 ta katak oling. Sonli nurda quyidagi nuqtalarni belgilang:

$$A\left(\frac{1}{2}\right), \quad B\left(\frac{1}{3}\right), \quad C\left(\frac{1}{4}\right), \quad D\left(\frac{1}{12}\right), \quad E\left(\frac{1}{6}\right).$$

Qaysi koordinata eng kichik?

Ushbu $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{12}$, $\frac{1}{6}$ sonlarini o'sish tartibida ayting.

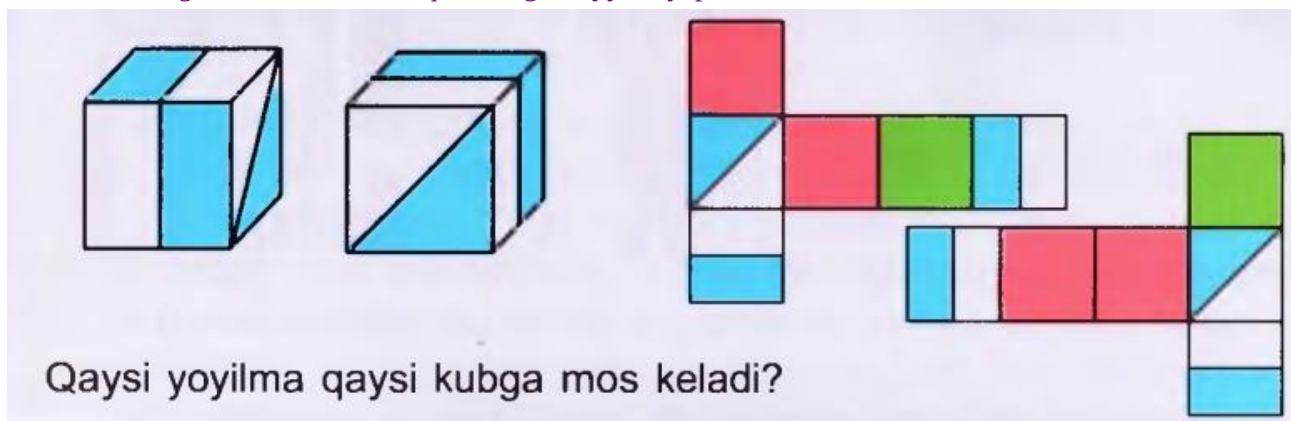
3. Birinchi vazaga 9 ta, ikkinchi vazaga esa 12 ta konfet qo'shildi. Shundan keyin ikkala vazadagi konfetlar miqdori teng bo'lib qoldi. Agar dastlab ikkinchi vazada 17 ta konfet bo'lgan bo'lsa, birinchi vazada nechta konfet bo'lgan?

4. Tenglamalarni yeching.

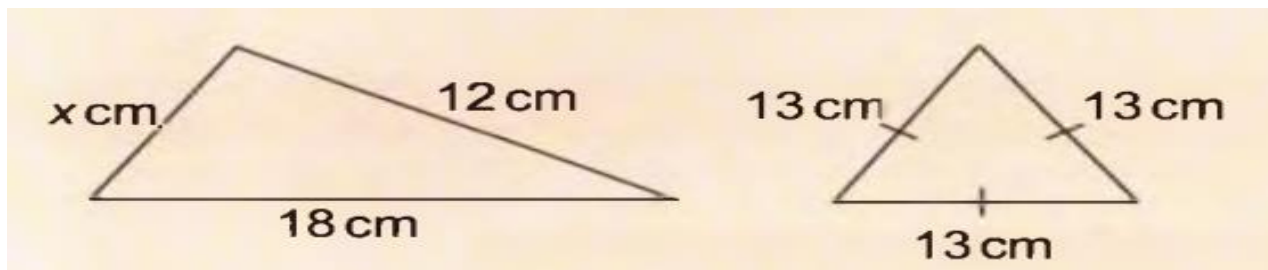
$$(x + 2\,352) \cdot 12 = 123\,765 - 24\,789$$

$$(43\,524 - y) : 5 = 1\,302 + 2\,549$$

5. Madina dugonalari uchun bir quti sovg'a tayyorlayapti.

6. Yechimini $x+12+18=13.3$ tenglama ko'rinishida yozish mumkin bo'lgan masala tuzing.

7. Vazada 9 ta sariq, 1 ta qizil va 7 ta yashil konfet bor. Bir olganda uchala rangdagi konfetlar ham chiqishi uchun qanday eng kam miqdorda konfetlarni olish kerak?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish:

420 ta shokolad va 280 ta karamel konfetlari 35 ta sovg'aga teng taqsimlanishi kerak. Bitta sovg'ada nechta konfet bo'ladi?

O'IBDO': _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Masalalar yechish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

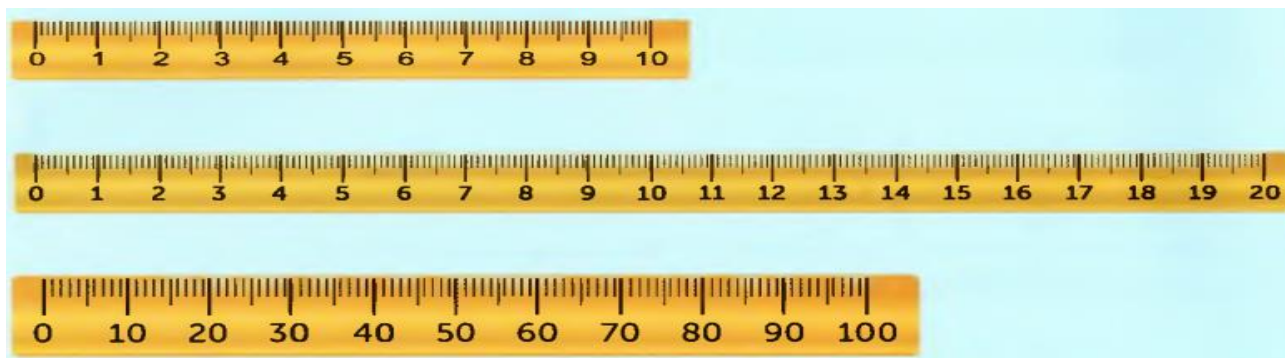
№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

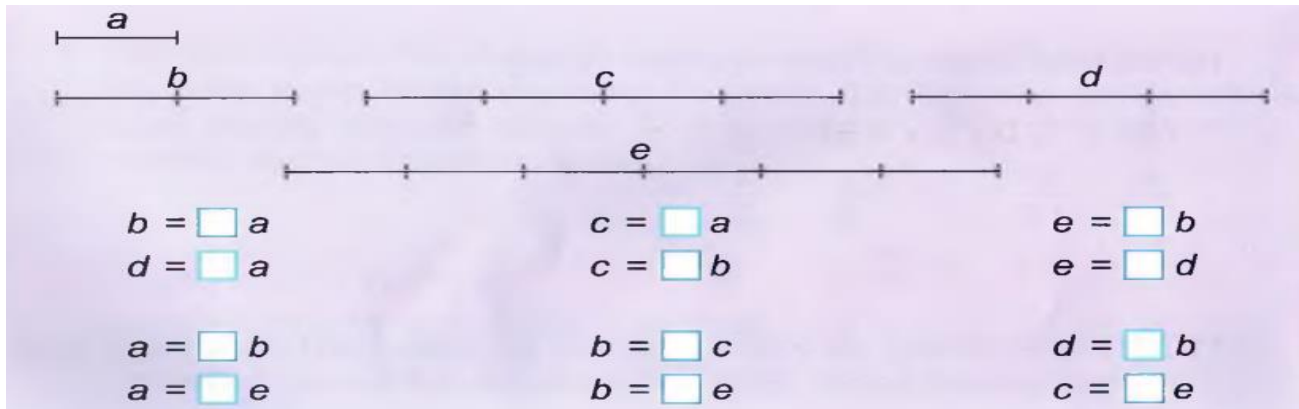
II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Jasurda uchta har xil chizg'ich bor. U har bir chizg'ich bilan qanday eng katta uzunlikni o'lchay oladi?

2. Bo'sh kataklarni to'ldirib yozing.

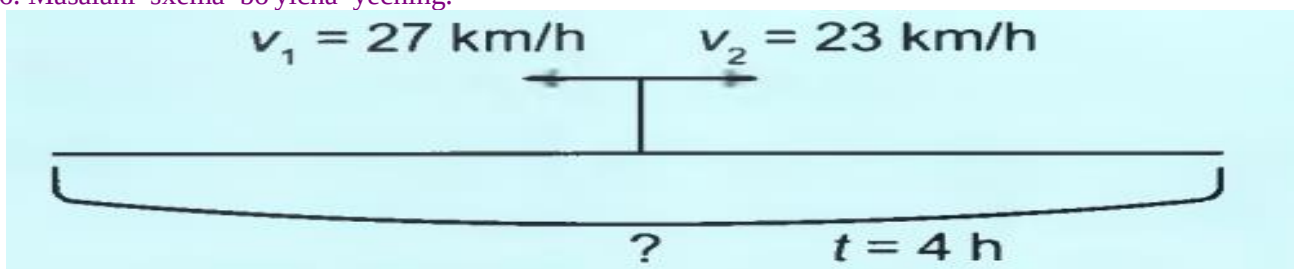
3. Sonlarni kasr ko'rinishida ko'chirib yozing. Aralash kasrlarni ham noto'g'ri kasr ko'rinishida yozing. Zamonaviy chizg'ichning asosi sifatida Parijdan o'tadigan va meridian bo'ylab o'lchanadigan Shimoliy qutbdan ekvatorgacha bo'lgan masofaning o'n milliondan biriga teng bo'lgan metr olingan. Bu uzunlik Yer aylanasining chorak qismiga teng. Bu gungi kunda ba'zi mamlakatlarda uzunlikning boshqa o'lchov birliklari ham qo'llaniladi: duym - taxmiman metrning yuzdan ikki yarim qismi, fut - metrning o'ndan uch qismi, yard - metrning yuzdan to'qson bir qismi.

4. Ifodalar tuzing va ularning qiymatini hisoblang.

- Varaqlarning bo'yi a cm, eni esa bo'yidan ft cm qisqa. Varaqlarning yuzi qanday? ($a = 29$, $ft = 8$)
 - Aziza x minut y m/min tezlikda yurdi. U necha soat yurgan? ($x = 12$, $y = 50$)
 - Oldingi masala shartlaridan foydalanib, Aziza bosib o'tgan yo'lni kilometrlarda toping.
 - Madina 10 cm li 18 ta tasma tayyorladi. Ulardan z tasini ikki bo'lakka bo'ldi. Jami nechta tasma hosil bo'ldi? ($z = 3$)
5. Jadval bo'yicha masalalar tuzing. Ularning har biri uchun formula va ifoda yozing. Noma'lum kattaliklarni toping

s	v	t
350 km	?	7 h
?	6 m/min	15 min
780 km	30 km/h	?

6. Masalani sxema bo'yicha yeching.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Velosipedchi 2 soat 22 km/h tezlik bilan yurdi. U yana bosib o'tgan yo'lidan 2 marta ko'proq yo'lni bosib o'tishi kerak. Butun yo'lning uzunligi necha kilometr?

O'IBDO': _____
 (imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Masalalar yechish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarning ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

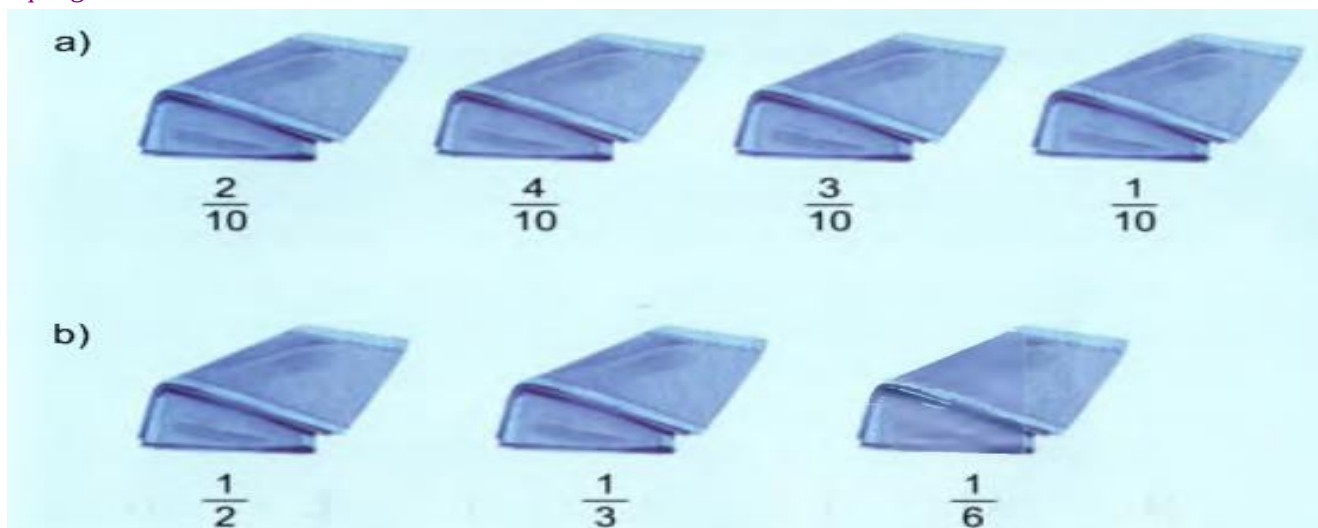
N ₂	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Mato bir necha bo'lakka bo'lingan. Ulardan qaysi biri eng katta va qaysi biri eng kichik ekanini aniqlang.

2. Kasrlarni taqqoslang. Har bir ustundagi ifodalar qanday umumiylikka ega?

$\frac{1}{2} \square \frac{1}{5}$	$\frac{5}{7} \square \frac{6}{7}$	$\frac{23}{7} \square \frac{6}{9}$	$5\frac{1}{2} \square 6\frac{1}{3}$
$\frac{3}{5} \square \frac{3}{9}$	$\frac{4}{21} \square \frac{14}{21}$	$\frac{17}{4} \square \frac{1}{10}$	$3\frac{9}{10} \square 1\frac{2}{19}$

3. Ifodalarni yozing. Ularni to'g'ri yoki noto'g'riligini tekshiring. Agar noto'g'ri bo'lsa, uni to'g'ri ifodaga almashtiring:

- a) uchdan bir oltidan birdan kichik;
- b) ikki butun yettidan besh bir butundan katta;
- d) to'qqizdan to'qqiz birga teng.

4. Hisoblang. Odatda, hayotdan yoki afsona va rivoyatlardan birining manzarasi tasvirlangan Yevropa tuksiz devor gilami qanday ataladi?

A $(80\,560 + 20\,140) - 12\,098$	N $3\,045 \cdot 9$
B $(90\,356 - 11\,315) - 6\,850$	O $7\,085 \cdot 11$
G $396 + 4\,004 + 9\,007$	P $265 \cdot 9 + 837 \cdot 3$
E $3917 + 51\,235 + 6083$	R $170\,412 : 3$
L $30\,000 - 17\,053 - 2\,947$	SH $129\,370 : 5$

4. Berilgan masala bo'yicha o'zaro teskari uchta masala tuzing. Dastlabki masalani yeching. Ikkita hunarmand ayol gilam to'qiyapti. Hunarmandlardan biri kuniga 250 cm^2 , ikkinchisi esa 350 cm^2 gilam to'qiy oladi. Ular yuzi 66000 cm^2 bo'lgan gilamni necha kunda to'qib tugata oladi?

5. $X = \{250, 84, 100, 63, 260, 470, 825, 1000\}$ to'plamdan quyidagi shartlarni qanoatlantiruvchi sonlarni yozing: $10 < x < 100$ $100 < x < 500$ $500 < x < 1\,000$

6. Kasrlarni taqqoslang.

$\frac{1}{3} \square \frac{1}{7}$	$\frac{3}{13} \square \frac{6}{13}$	$\frac{29}{6} \square \frac{1}{7}$
$\frac{7}{11} \square \frac{7}{9}$	$\frac{2}{25} \square \frac{3}{25}$	$\frac{19}{5} \square \frac{1}{3}$

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Hunarmand ayol bo'yi 3 m , uni esa bo'yidan 100 cm kichik bo'lgan gilamni qo'lda to'qishi kerak. Har 1 m^2 yuzda 150000 ta tugun tugilishi kerak. Hunarmand ayol butun gilamni to'qishi uchun nechta tugun tugilishi kerak?

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: 5- nazorat ishi

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarning ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1-bo'lim. Sonlar va raqamlash

1. Quyidagi sonlarni raqamlar bilan ajrating:

a) 12 347 → ___ ming, ___ yuz, ___ onlik, ___ birlik

b) 9 804 → ___ ming, ___ yuz, ___ onlik, ___ birlik

2. Sonni raqam bilan yozing:

a) o'n ming ikki yuz qirq yetti → ___

b) to'qqiz ming sakkiz yuz to'rt → ___

2-bo'lim. Amallar

3. Hisoblang:

a) $8\,567 + 3\,432 =$ ___

b) $14\,002 - 6\,789 =$ ___

c) $7\,320 + 2\,185 =$ ___

d) $12\,400 - 5\,678 =$ ___

4. To'g'ri javobni toping:

a) $10\,000 +$ ___ $= 12\,345$

___ $=$ ___

3-bo'lim. Ko'paytirish va bo'lish

5. Hisoblang:

- a) $234 \times 6 = \underline{\hspace{2cm}}$
- b) $1\,248 \div 12 = \underline{\hspace{2cm}}$
- c) $78 \times 7 = \underline{\hspace{2cm}}$
- d) $480 \div 8 = \underline{\hspace{2cm}}$

4-bo'lim. Tengsizliklar

6. To'ldiring:

- a) $12\,210 \underline{\hspace{1cm}} 12\,215$ ($>$, $<$ yoki $=$) $\rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$
- b) $14\,999 \underline{\hspace{1cm}} 14\,900 \rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

5-bo'lim. Masalalar

7. Masalani yeching:

Maktab kutubxonasida 5 256 ta kitob bor edi. Keyin 1 874 ta kitob qo'shildi.

Jami nechta kitob bo'ldi? $\rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

8. Masala:

Odam 16 480 so'm pul olib keldi. U 8 275 so'mini sarfladi.

Qancha pul qoldi? $\rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

9. Masala:

Bir do'konda 1 050 ta qalam bor edi. Har bir qutida 15 ta qalam bor.

Nechta quti bor? $\rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

6-bo'lim. Qo'shimcha topshiriqlar

- 10. $4\,350 + \underline{\hspace{1cm}} = 5\,000 \rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$
- 11. $12\,800 - \underline{\hspace{1cm}} = 10\,500 \rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Hunarmand ayol bo'yi 3 m, uni esa bo'yidan 100cm kichik bo'lgan gilamni qo'lda to'qishi kerak. Har 1 m 2 yuzda 150000 ta tugun tugilishi kerak. Hunarmand ayol butun gilamni to'qishi uchun nechta tugun tugilishi kerak?

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

18- dars Xatolar ustida ishlash

19- Loyiha

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kasrlarni qo'shish va ayirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

Bir xil maxrajli kasrlarni qo'shish uchun bu kasrlarning suratlarini qo'shish, maxrajini esa umumiy qoldirish kerak.

$$\frac{3}{6} + \frac{2}{6} = \frac{3+2}{6} = \frac{5}{6}$$

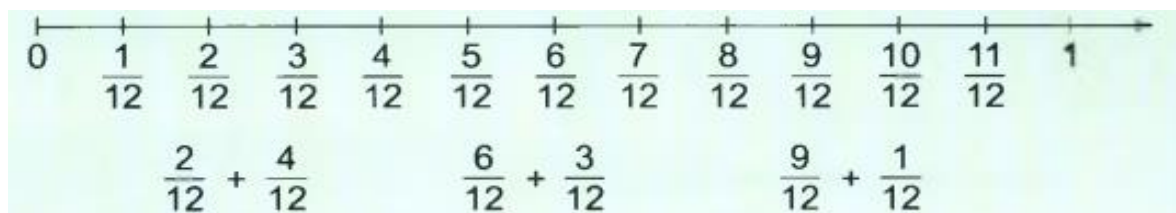
Bir xil maxrajli kasrlarni ayirish uchun birinchi kasrning suratidan ikkinchi kasrning suratini ayirish, maxrajini esa umumiy qoldirish kerak.

$$\frac{6}{6} - \frac{5}{6} = \frac{6-5}{6} = \frac{1}{6}$$

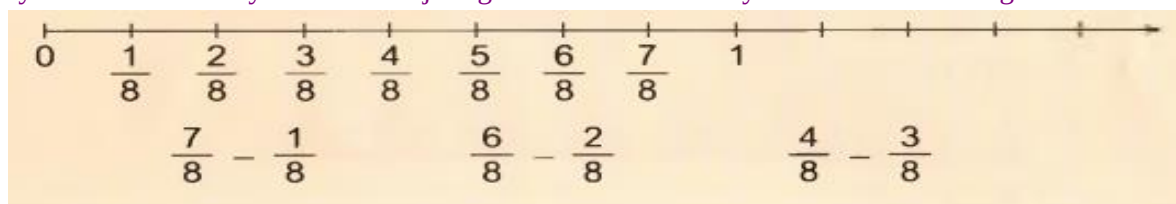
1. Hisoblang.

$$\begin{array}{ccc} \frac{6}{15} + \frac{2}{15} & \frac{14}{25} + \frac{7}{25} & \frac{127}{312} + \frac{128}{312} \\ \frac{3}{7} - \frac{1}{7} & \frac{23}{36} - \frac{8}{36} & \frac{524}{711} - \frac{356}{711} \end{array}$$

2. Qo'shishni sonli nur yordamida bajaring. Yechimni umumiy chizmada tasvirlang.

3. Ayirishni sonli nur yordamida bajaring. Yechimni umumiy chizmada tasvirlang.

4. Tenglamalarni yeching.

$$x + \frac{3}{81} = \frac{28}{81} \quad y - \frac{4}{19} = \frac{3}{19} \quad \frac{80}{103} - z = \frac{41}{103}$$

8. Tenglamani qulay usulda yeching.

$$d + \frac{3}{8} = \frac{1}{6} + \frac{5}{6} \quad t + \frac{2}{5} = \frac{3}{9} + \frac{6}{9}$$

9. Qonuniyatni aniqlang va navbatdagi ikkita kasrni yozing.

$$\begin{array}{cccc} \frac{1}{9}; & \frac{3}{10}; & \frac{5}{11}; & \frac{7}{12}; \\ \frac{2}{25}; & \frac{4}{24}; & \frac{8}{23}; & \frac{16}{22}; \\ \frac{2}{7}; & \frac{4}{10}; & \frac{6}{13}; & \frac{8}{16}. \end{array}$$

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyg'a vazifani e'lon qilish: Hisoblang.

$$\begin{array}{ccc} \frac{4}{11} + \frac{5}{11} & \frac{1}{7} + \frac{5}{7} & \frac{5}{82} + \frac{48}{82} \\ \frac{9}{19} - \frac{7}{19} & \frac{11}{21} - \frac{6}{21} & \frac{100}{103} - \frac{42}{103} \end{array}$$

O'IBDO': _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kasrlarni qo'shish va ayirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv masalasini (maqsadini) topa olish va ifodalay olish;

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv masalasini qismlarga ajrata olish;

o'qituvchi bilan birgalikda masala yechimiga yaqinlashish darajasini baholay olish va zarur hollarda o'z faoliyatini to'g'irlay qila olish;

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv faoliyat natijasini tahlil qila olish;

o'qituvchi bilan birgalikda yo'l qo'yilgan xato va noaniqliklarni topa olish, ularni tuzata olish;

xususiy misollar va kuzatishlar tahlili asosida obyektlar umumiy hossalarni aniqlay olish;

mavjud bilim va ko'nikmalarni kundalik vaziyatga qo'llay olish;

ijtimoiy hayotdagi vaziyatlarga nisbatan o'zining ijobiy estetik-emotsional munosabatini shakllantira olish;

o'qishga va yangi bilimlarni egallashga qiziqтира olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

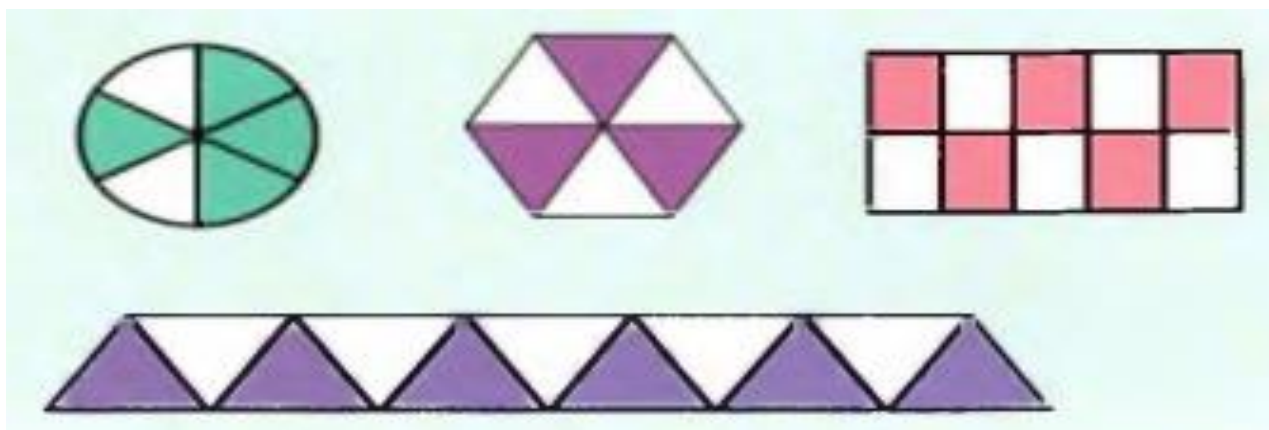
№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Rasmga qarab, shaklning qanday qismi bo'yalganini toping. Har bir rasm ga + yoki - ishorasi bilan uchtdan misol o'ylab toping

2. Kasrlarni quyidagi tartibda yozing:

a) o'sish tartibida:

$$\frac{42}{150}; \quad \frac{47}{150}; \quad \frac{63}{150}; \quad \frac{51}{150}; \quad \frac{124}{150}; \quad \frac{108}{150}; \quad \frac{7}{150};$$

b) kamayish tartibida:

$$\frac{300}{300}; \quad \frac{277}{300}; \quad \frac{6}{300}; \quad \frac{11}{300}; \quad \frac{43}{300}; \quad \frac{201}{300}.$$

Har bir holat uchun eng katta va eng kichik qiymatlar orasidagi ayirmani toping.

3. Oshxonada tushlik tayyorlash uchun 24 kg piyoz archildi. Bu piyozning oltidan bir qismi sho'rvaga, $\frac{3}{8}$ qismi salatlarga ishlatildi. Qolgan piyoz esa ikkinchi taomlarga ishlatildi. Ikkinchi taomlarga qancha piyoz ketgan?

4. Ifodalarni hisoblab, pazandalikka oid atamalarni toping:

a) Masalliqlar butunligicha qovuriladigan yog' yoki yog'lar aralashmasi. Har xil pishiriqlar, mayda to'g'ralgan karto shkalalar mana shunday yog'larda qovuriladi.

$$70 + (16 \cdot 250 : 130 - 75) \cdot (28 \cdot 42 - 824)$$

A 17 6 0

I 117 6

R 1 7 6 7 0

F 125

Y 11760

R 50

T 352

U 1 7 6 0 0

b) Go'sht va mayda to'g'ralgan turli sabzavotlardan qovurib, ozroq suv qo'shib qaynatib yoki past olovda 30-40 minut davomida dimlab pishirilib, so'ng moshkichiri, kesma ugra va shu kabi turli tayyor taomlar ustiga solinadigan masalliq nomi.

$$57 \cdot 527 - (76 \cdot 507 + 68 \cdot 400 : 450) : 38$$

A 3 8 5 0 2

L 1018

Y 3 8 6 8 4

Q 3 8 5 3 2

Y 5701

K 4 3 3 2

A 152

A 5 6 5 0 9

5. Bu tasdiqlar to'g'rimi? Tekshirib ko'ring.

a) 455 soni 5 ga karrali;

b) 2 812 soni 4 ga bo'linadi;

d) 12 345 soni 3 ga bo'linadi;

e) 9873 soni 9 ga bo'linadi;

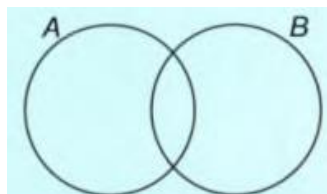
f) 10 soni 1 001 001 sonining bo'luvchisi.

8. Rasmdagidek A va B to'plamlar yasang.

a) A to'plamga 9 ga karrali barcha ikki xonali sonlarni yozing.

b) B to'plamga 5 ga karrali barcha ikki xonali sonlarni yozing.

d) $C = A \cap B$ to'plamda qaysi sonlar yotadi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Oshxonaning ochilishida oshpaz 120 kg palov damladi. Palovning $\frac{5}{6}$ qismi mehmonlarga tarqatildi. Agar bir kosa palov 200 g bo'lsa, necha kosa palov qolgan?

O'IBDO':

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kasrlarni qo'shish va ayirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

boshqalar fikrini tinglab, tushuna olish, agar bu fikrni noto'g'ri deb hisoblasa, o'z fikrini himoya qila olish; atrofdagilar bilan o'zaro muloqot chog'ida odob-axloq qoidalariga rioya qila olish va guruhda ishlay olish; muammo va tushunmovchiliklar ro'y bergan paytlarda o'zining tutishi to'g'risida to'g'ri qaror qabul qila olish; guruhda ishlash paytida turli maxsus rollarni ijro eta olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi; kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi; murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

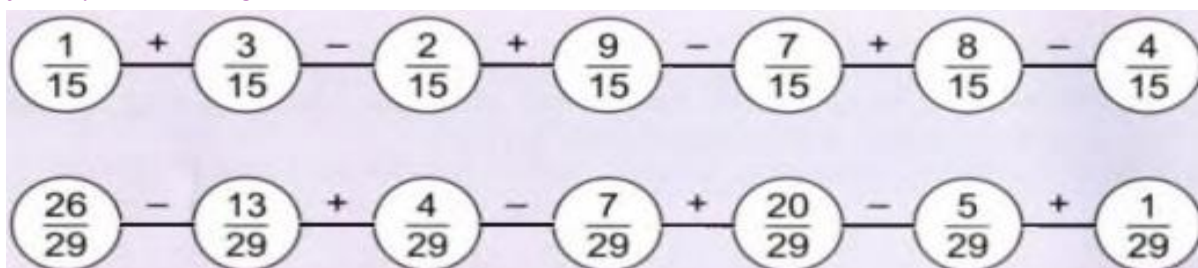
III. Yangi mavzu bayoni:

Yondosh mavzu:
tikuvchilar.

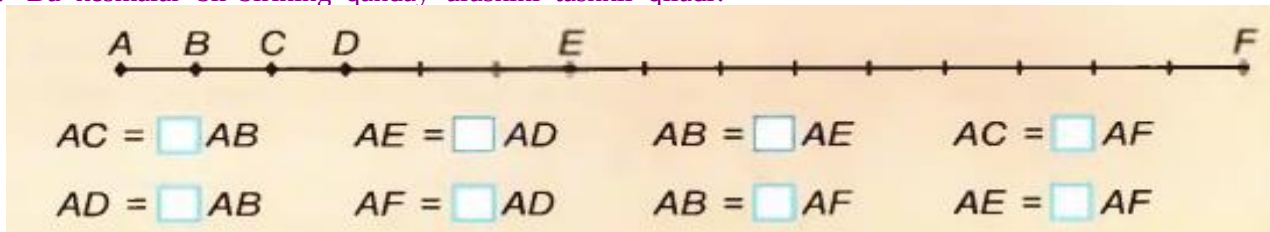
Qo'shish, ayirish, oddiy kasr.

1. Zanjir bo'ylab hisoblang.

2. Bu kesmalar bir-birining qanday ulushini tashkil qiladi?

3. Amallarni bajaring

$$\left(\frac{8}{73} + \frac{14}{73} \right) - \frac{15}{73} - \left(\frac{29}{73} - \frac{27}{73} \right)$$

$$\frac{56}{95} - \left(\frac{42}{95} + \frac{14}{95} - \frac{38}{95} \right) + \frac{17}{95}$$

4. Kasrlarni taqqoslang.

$$\frac{3}{7} \square \frac{5}{7} \qquad \frac{1}{2} \square \frac{1}{4} \qquad \frac{m}{6} \square \frac{m+3}{6}$$

$$\frac{8}{17} \square \frac{9}{17} \qquad \frac{1}{15} \square \frac{1}{5} \qquad \frac{k-2}{9} \square \frac{k}{9}$$

5. Tikuvchi ikki bo'lak matodan dasturxon tikishi kerak. Har bir bo'lakning eni 190 cm. Birinchi bo'lakning uzunligi 110 cm, ikkinchi bo'lakning uzunligi esa undan 60 cm katta. Ikkita bo'lak ularning enlari bo'ylab tikildi. Tikilgan dasturxonning yuzi qanday bo'ladi

6. Tikuvchi tomoni 25 cm bo'lgan kvadrat ro'molchalar tikyapti. U 3 m 2 matodan nechta ro'molcha tika oladi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Jadvallarni ko'chirib chizing va ularni to'ldiring.

+	$\frac{5}{19}$	$\frac{6}{19}$	
$\frac{3}{19}$	$\frac{8}{19}$		
		$\frac{15}{19}$	
$\frac{11}{19}$			$\frac{18}{19}$

+	$\frac{8}{27}$		$\frac{20}{27}$
$\frac{2}{27}$			
$\frac{5}{27}$		$\frac{18}{27}$	
			$\frac{27}{27}$

O'IBDO': _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Aralash kasrlarni qo'shish va ayirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarning ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

Yondosh mavzu:
shifokorlar.

Qo'shish, ayirish, aralash kasr.

1. Rasmda necha dona dori borligini sanang.

2. Shakllar ustidagi amallarni ko'rib chiqing. Har bir shakl uchun sonti tenglik yozing.

$3\frac{2}{4} + 1\frac{1}{4} = 4\frac{3}{4}$
 $3\frac{3}{5} - 1\frac{2}{5} = 2\frac{1}{5}$
 $2 + 1\frac{3}{4} = 3\frac{3}{4}$
 $2\frac{4}{6} - \frac{3}{6} = 1\frac{1}{2}$

Aralash kasrlarni qo'shish uchun ularning butun qismini alohida, kasr qismini alohida qo'shish kerak.

$$\begin{aligned}
 2\frac{7}{11} + 4\frac{1}{11} &= (2+4) + \left(\frac{7}{11} + \frac{1}{11}\right) = 6\frac{8}{11} & 2\frac{12}{15} - \frac{7}{15} &= (2-0) + \left(\frac{12}{15} - \frac{7}{15}\right) = 2\frac{5}{15} \\
 7\frac{1}{5} + \frac{2}{5} &= (7+0) + \left(\frac{1}{5} + \frac{2}{5}\right) = 7\frac{3}{5} & 6\frac{5}{9} - 2\frac{3}{9} &= (6-2) + \left(\frac{5}{9} - \frac{3}{9}\right) = 4\frac{2}{9} \\
 (4 + \frac{5}{7}) &= (4+0) + (0 + \frac{5}{7}) = 4\frac{5}{7} & 7\frac{3}{8} - 4 &= (7-4) + (\frac{3}{8} - 0) = 3\frac{3}{8}
 \end{aligned}$$

3. Hisoblang.

$$\begin{aligned}
 3 + \frac{5}{10} & \quad 6\frac{2}{8} + \frac{5}{8} & 3\frac{2}{7} + 1\frac{3}{7} \\
 6 + \frac{3}{12} & 9\frac{3}{17} + \frac{4}{17} & 6\frac{1}{40} + 3\frac{28}{40} \\
 4 + \frac{1}{3} & 2\frac{1}{13} + \frac{9}{13} & 15\frac{49}{80} + 21\frac{22}{80}
 \end{aligned}$$

4. Hisoblang

$$\begin{aligned}
 8\frac{2}{3} - 5 & \quad 5\frac{9}{12} - \frac{5}{12} & 6\frac{7}{16} - 1\frac{4}{16} \\
 13\frac{1}{3} - 3 & 8\frac{17}{21} - \frac{14}{21} & 65\frac{19}{22} - 4\frac{13}{22} \\
 6\frac{2}{7} - 4 & 1\frac{8}{10} - \frac{3}{10} & 42\frac{45}{89} - 17\frac{29}{89}
 \end{aligned}$$

5. Shifoxonaga bir necha bemorni yotqizish kerak. Agar har bir palataga 3 kishidan joylashtirilsa, hamma palatalar to'lib, 5 kishi yo'lakda qoladi. Agar har bir palataga 4 kishidan joylashtirilsa, 2 ta palata bo'sh qoladi. Shifoxonada nechta palata va nechta bemor bor?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Shifokor bemorga dori yozib bermoqchi. Bemor dorini bir kunda vaznining har 10 kilogramiga bitta donadan ichishi kerak. Vazni 40 kg bo'lgan bemor bir kunda necha dona dori ichishi kerak? Vazni 50 kg bo'lsa-chi? 80 kg bo'lsa-chi

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Aralash kasrlarni qo'shish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

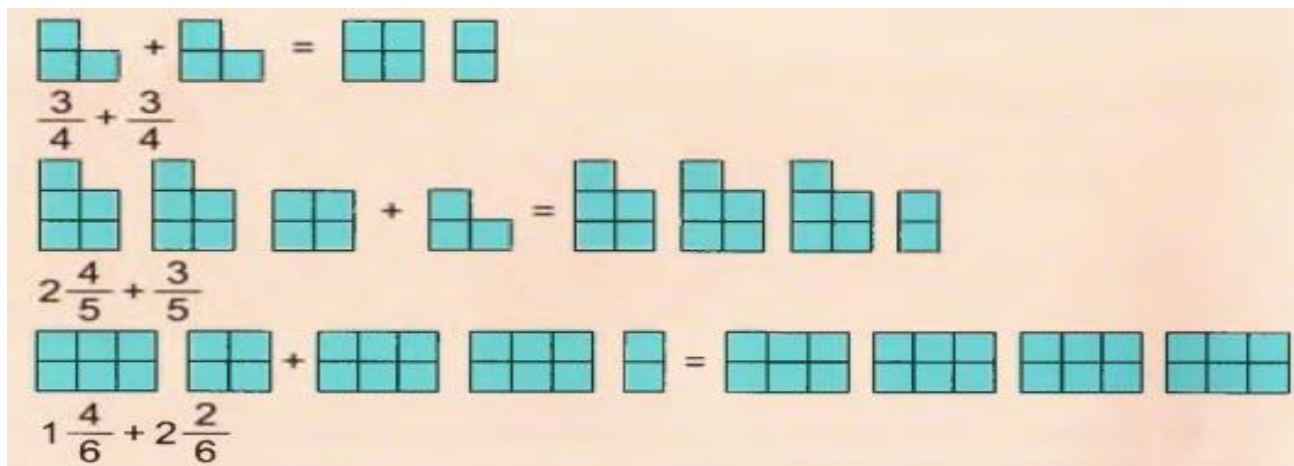
№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Shakllar ustidagi amallarni ko'rib chiqing. Ular asosida sonli tengliklar yozing.

Agar aralash kasrlarni qo'shganda kasr qismida noto'g'ri kasr hosil bo'lsa, uning butun qismini ajratib, butun qismlar yig'indisiga qo'shib qo'yiladi.

$$2\frac{5}{7} + 3\frac{6}{7} = (2+3) + \left(\frac{5}{7} + \frac{6}{7}\right) = 5 + \frac{11}{7} = 5 + 1\frac{4}{7} = 6\frac{4}{7}$$

$$43\frac{1}{4} + 12\frac{3}{4} = (43+12) + \left(\frac{1}{4} + \frac{3}{4}\right) = 55 + \frac{4}{4} = 55 + 1 = 56$$

2. Hisoblang.

$\frac{9}{13} + \frac{7}{13}$	$1\frac{5}{6} + \frac{5}{6}$	$3\frac{3}{4} + 1\frac{1}{4}$
$\frac{6}{8} + \frac{4}{8}$	$\frac{7}{11} + 4\frac{8}{11}$	$6\frac{12}{15} + 1\frac{9}{15}$
$\frac{3}{19} + \frac{18}{19}$	$5\frac{1}{3} + \frac{2}{3}$	$3\frac{42}{45} + 2\frac{10}{45}$

3. Kutubxonachi har bir o'quvchi o'ziga berilgan kitobni qancha vaqtda o'qiganini aniqlashi kerak. Kim kitobni eng ko'p vaqt o'qidi? Kim o'ziga berilgan kitobni boshqalardan tez o'qib bo'lgan?

	Berilgan sana	Topshirilgan sana
Jasur	12-yanvar	23-yanvar
Madina	16-yanvar	29-yanvar
Aziza	30-yanvar	6-fevral
Sardor	26-yanvar	23-fevral

4. Jasur kitobni 3 kunda o'qib chiqishi kerak. Birinchi kun u kitobning yarmini, ikkinchi kun qolgan betlarning uchdan birini, uchinchi kuni esa dastlabki ikki kunda o'qiganining yarmini o'qidi. Jasur kitobni o'zi m o'ljal qilganidek, uch kunda o'qishga ulgurdimi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Jasur bir soatda 18 bet, Sardor esa undan 2 bet kam o'qiydi. Ularning har biri 144 betlik kitobni necha kunda o'qiydi?

O'IBDO': _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Aralash kasrlarni qo'shish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

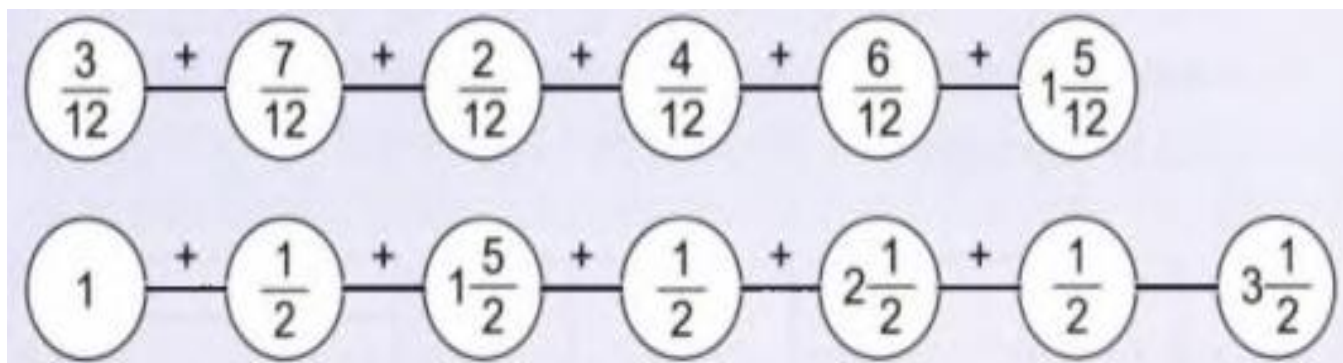
№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

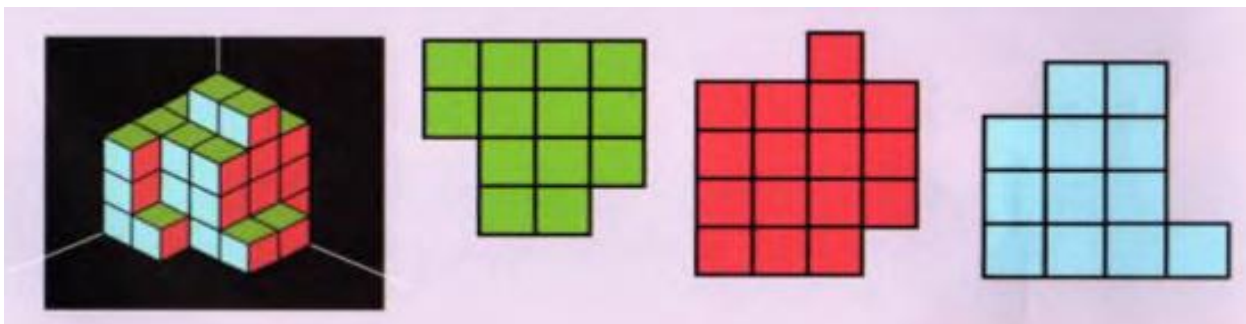
1. Zanjir bo'ylab hisoblang.

2. Amallarni bajaring. Sonlarni kam ayish tartibida yozing. Bu kasbdagi odam qanday ish bilan shug'ullanadi?

R	$3\frac{3}{7} + 1\frac{4}{7}$	E	$30\frac{1}{7} + 2\frac{5}{7}$
F	$32\frac{4}{7} + 6\frac{5}{7}$	R	$17\frac{5}{7} + 12\frac{3}{7}$
E	$6\frac{2}{7} + 6\frac{4}{7}$	M	$14\frac{6}{7} + 3\frac{5}{7}$

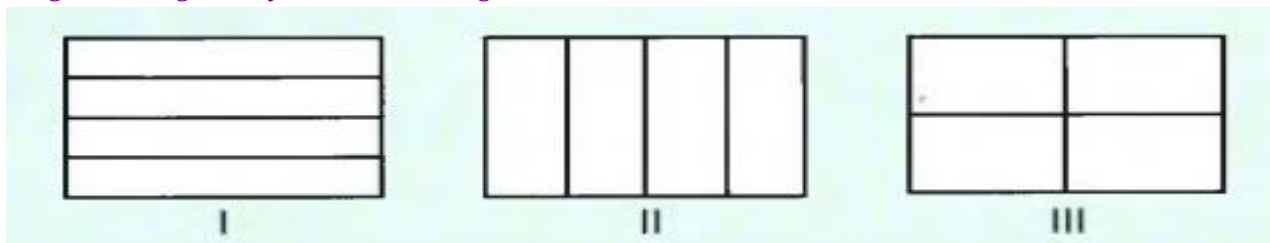
3. A gar bitta kubning tomoni 2 cm bo'lsa, uning hajmini toping. Bu barcha shakllarning hajmi qanday? Yordam : kublar qanday taxlanganini tushunish uchun shaklning chapdan, o'ngdan va old tomondan ko'rinishlaridan foydalaning

4. Taqqoslang.

$\frac{7}{25} \square \frac{16}{25}$	$\frac{8}{6} \square 1$	$5\frac{1}{3} \square 5\frac{1}{8}$	$6\frac{5}{9} \square 6 + \frac{1}{8}$
$\frac{14}{100} \square \frac{14}{96}$	$\frac{12}{13} \square \frac{13}{12}$	$7\frac{2}{5} \square 4\frac{3}{5}$	$4\frac{2}{3} \square 4 - \frac{2}{3}$

5. Eni 129 m, bo'yi 80 m bo'lgan to'g'ri to'rtburchak shaklidagi yer maydonini 4 ta bir xil to'g'ri to'rtburchak maydonchaga bo'lish kerak. Taklif qilingan uchta variantdan bu bo'laklarnig devori eng arzonga tushadigan maydonchani tanlang.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Daftaringizga ushbu jadvallarni chizing. Bo'sh kataklarni to'ldiring va hosil bo'lgan sonlarni kam ayish tartibida yozing. Mos harflarni ko'chirib yozing. Qanday so'zlar hosil bo'ldi

+	$\frac{2}{7}$	$1\frac{3}{7}$	$3\frac{4}{7}$
$\frac{1}{7}$	I	S	SH
$2\frac{3}{7}$	Y	U	6
$1\frac{5}{7}$	A	U	Q

+	$\frac{5}{9}$	CH	$2\frac{2}{9}$
I	N	Y	$3\frac{1}{9}$
$4\frac{7}{9}$	M	O	K
$2\frac{3}{9}$	A	$3\frac{6}{9}$	B

O'IBDO': _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Birdan ayirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarining ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Ifodalar tuzing. Bu misollarda qanday umumiylik bor?

a) Bir bo'lak loy 7 ta bir xil qismga ajratildi. Kulol o'sha loyning bir qismini oldi. Loyning qanday qismi qoldi?

b) Javonning tokchalarida laganlar turibdi. Laganlarning $\frac{3}{8}$ qismi sotilsa, qancha qismi qoladi?

2. Shakllar ustida amallarni ko'rib chiqing. Ular bo'yicha sonli misollar yozing.

Birni maxraji va surati bir xil bo'lgan kasr ko'rinishida ifodalash mumkin. Birdan kasrni ayirish uchun birni maxraji ayriluvchining maxraji bilan bir xil bo'lgan kasr ko'rinishiga keltirib olish kerak.

$$1 - \frac{2}{7} = \frac{7}{7} - \frac{2}{7} = \frac{5}{7}$$

3. Quyidagi ifodalarning qiymatini toping:

a) $a + 3\frac{4}{5}$, bunda $a = 2\frac{4}{5}, 5\frac{3}{5}, 7\frac{1}{5}$;
 b) $1 - b$, bunda $b = \frac{1}{19}, \frac{8}{47}, \frac{13}{21}$.

4. Hisoblang. Yashirilgan so'zlarni toping.

a) G'ovak, sirlanmagan idishlar tayyorlanadigan maxsus loy

A 56 ning $\frac{7}{8}$ qismi **O** 60 ning $\frac{5}{12}$ qismi **E** 81 ning $\frac{3}{9}$ qismi
R 126 ning $\frac{4}{18}$ qismi **K** 36 ning $\frac{4}{6}$ qismi **T** 33 ning $\frac{3}{11}$ qismi

F E R R A K O T A

9	27	28	28	49	24	25	9	49
---	----	----	----	----	----	----	---	----

b) Yarimshaffof, yupqa oq loydan qilinadigan keramika turi.
 $(25\ 200 : 7 + 42\ 400) : 8 - 20\ 475 : 9 + 4$

A 46000 **I** 1575 **R** 5750 **R** 3479
F 2275 **K** 13 **O** 3475 **F** 3600

5. Kulol ko'zalarning tubig a to'rt xil rangda belgi qo'yadi: birinchisini qizil, ikkinchisini ko'k, uchinchisini qora, to'rtinchisini yashil, beshinchisini yana qizil rang bilan belgilaydi va shu tartibda davom etadi. Oltinchi ishinch ko'zaning tagiga qaysi rangda belgi qo'yiladi? Bir yuz elliginchi ko'zaga-chi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Tenglamalarni tekshirishlar bilan yeching

$$x + \frac{5}{150} = \frac{90}{150} + \frac{60}{150} \qquad 1 - t = \frac{170}{180} - \frac{65}{180}$$

$$\frac{2}{15} + m = 1 - \frac{3}{15} \qquad n : 100 = \frac{3}{3} + 24$$

O'IBDO': _____
 (imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Birdan ayirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

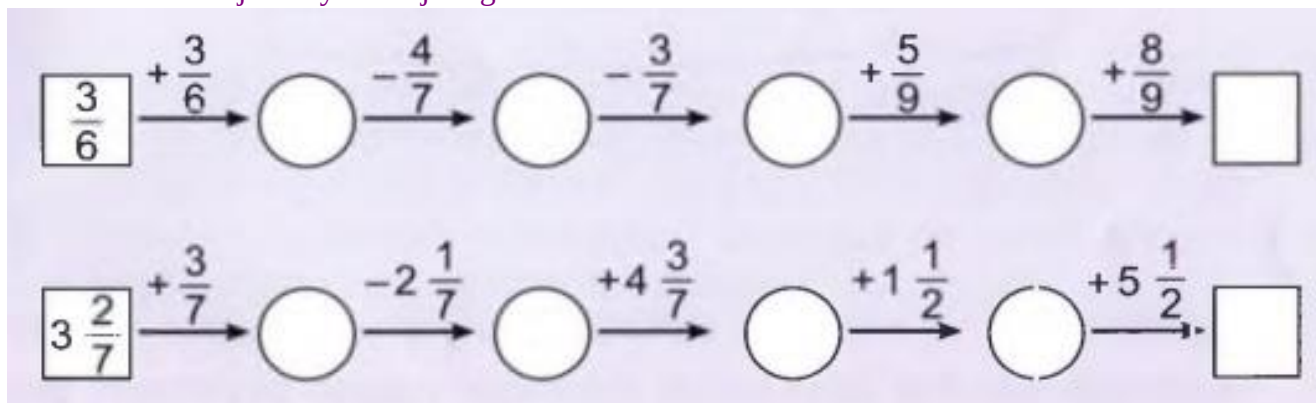
№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Amallarni zanjir bo'ylab bajaring.

2. Savollarga javob bering.

Duradgor shakli va kattaligi bir xil bo'lgan 14 ta stul yasadi. Ularning uchasi qizil, to'rttasi kulrang, qolganlari oq rangda.

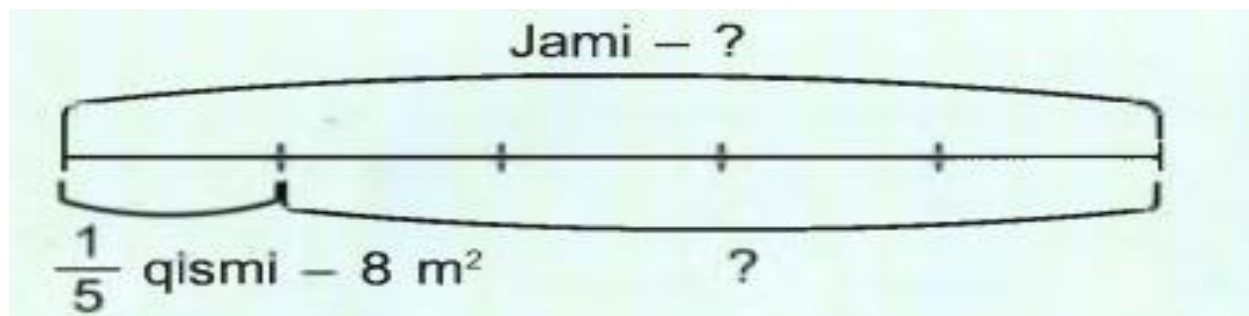
a) qizil stulla jami stullarning qanday qismini tashkil qiladi?

b) kulrang stullar jami stullarning qanday qismini tashkil qiladi?

d) oq stullar jami stullarning qanday qismini tashkil qiladi?

Bu kasrlarni boshqacha kasr ko'rinishida yozish mumkinmi?

3. Masalaga doir sxemani ko'rib chiqing. Masalani daftaringizda yeching. Duradgor buyurtmani yasash uchun 8 m² taxta ishlatgan. Bu ombordagi zaxiraning $\frac{1}{5}$ qismini tashkil qildi. Omborda jami qancha yog'och zaxirasi bo'lgan? Omborda necha kvadrat metr yog'och qoldi?

4. Sxema tuzing va masalani daftaringizda yeching. Xulosa chiqaring. Duradgor istirohat bog'i uchun o'rindiqlar yasash buyurtasini oldi. U birinchi kuni 6 ta o'rindiq yasadi, bu jami buyurtmaning $\frac{1}{7}$ qismini tashkil qildi. Duradgor jami nechta o'rindiq yasashga buyurtma olgan?

5. Jadvalning har bir qatori uchun masala tuzing va formula yozing. Ifoda tuzing va nom a'lum kattalikni toping

A	v	t
48 ta taxta	6 taxta/h	?
520 dona	?	13 h
?	7 stul/kun	22 kun

6. Duradgor shogirdi bilan birga partalarni ta'mirlayapti. U 6 kunda 36 ta partani ta'mirlab bo'ldi, shogirdi esa shu vaqt ichida undan 24 ta kam partani ta'mirladi. Duradgor bir kunda shogirdidan nechta ko'p partani ta'mirlagan? Duradgor bir kunda shogirdidan necha marta ko'p partani ta'mirlagan?

7. Qadimiy masala. Oltita duradgor bilan bitta temirchi bir ishni bajarishdi. Duradgorlar 20 tangadan, temirchi esa shu yetti kishining har biri o'rtacha topganidan 3 tanga ko'p ish haqi oldi. Temirchi qancha ish haqi olgan?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Usta bir soatda 18 ta eshikni bo'yadi. Bu binodagi barcha eshiklarning $\frac{1}{12}$ qismini tashkil etadi. Binoda nechta eshik bor? Usta yana nechta eshikni bo'yashi kerak?

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Butundan aralash kasrni ayirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv masalasini (maqsadini) topa olish va ifodalay olish;

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv masalasini qismlarga ajrata olish;

o'qituvchi bilan birgalikda masala yechimiga yaqinlashish darajasini baholay olish va zarur hollarda o'z faoliyatini to'g'irlay qila olish;

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv faoliyat natijasini tahlil qila olish;

o'qituvchi bilan birgalikda yo'l qo'yilgan xato va noaniqliklarni topa olish, ularni tuzata olish;

xususiy misollar va kuzatishlar tahlili asosida obyektlar umumiy hossalarni aniqlay olish;

mavjud bilim va ko'nikmalarni kundalik vaziyatga qo'llay olish;

ijtimoiy hayotdagi vaziyatlarga nisbatan o'zining ijobiy estetik-emotsional munosabatini shakllantira olish;

o'qishga va yangi bilimlarni egallashga qiziqтира olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'tog'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Yo'l ishchisi yo'lkaga plita teryapti. Mos rasmdan foydalanib, amallarni bajaring.

a) Kasrlarni faqqoslang: $\frac{4}{16}$ va $\frac{12}{16}$; $\frac{3}{25}$ va $\frac{5}{25}$.

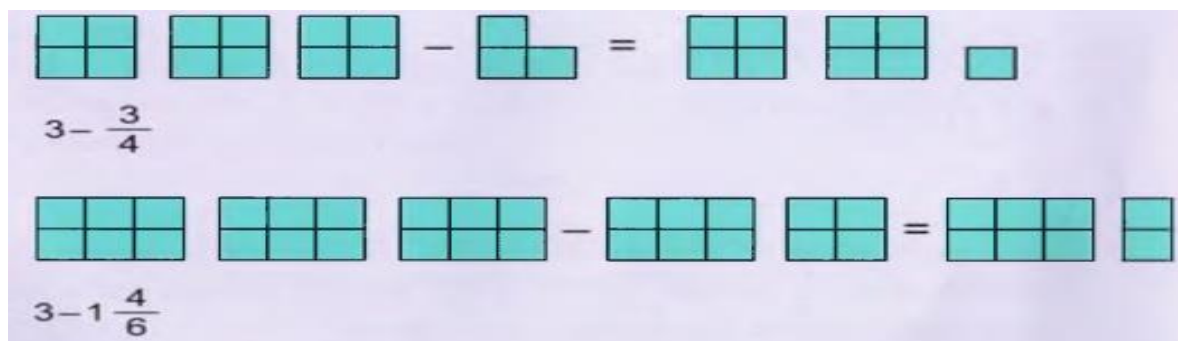
b) Yig'indini toping: $\frac{1}{16} + \frac{3}{16}$; $\frac{2}{25} + \frac{3}{25}$.

d) Ayirmani toping: $1 - \frac{8}{16}$; $1 - \frac{10}{25}$.

e) Qaysi rangni mana shu kasr bilan ko'rsatish mumkin: $\frac{3}{25}$; $\frac{9}{25}$?

2. Shakllar ustidagi amallarni ko'rib chiqing. Ular asosida sonli tengliklar yozing.

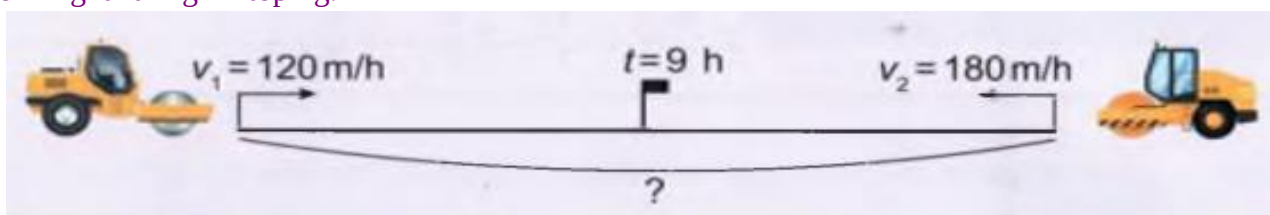
3. Hisoblang

$2 - \frac{1}{5}$	$3 - \frac{18}{42}$	$12 - 2 \frac{1}{5}$
$7 - \frac{1}{6}$	$9 - \frac{21}{62}$	$17 - 5 \frac{13}{29}$

4. To'g'ri tengsizliklarni toping.

$3 - \frac{1}{6} + 2 \frac{5}{6} > 6$	$7 - 1 \frac{8}{9} > 8$
$5 - \frac{4}{6} < 4$	$82 \frac{1}{3} + 17 \frac{1}{3} < 100$

5. Ikki mashina yo'lining ikki tomonini asfalt qilib kelyapti. Birinchi mashina 120 m/h, ikkinchi mashina esa 150 m/h tezlik bilan ishlayapti. 9 soatdan keyin ular uchrashadi. Asfalt qilinayotgan yo'lining uzunligini toping.

6. Amallarni bajaring.

$\begin{array}{r} + 3\text{h } 15 \text{ min} \\ + 2\text{h } 56 \text{ min} \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} - 8\text{h } 17 \text{ min} \\ - 3\text{h } 34 \text{ min} \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} - 10\text{h} \\ - 9\text{h } 6 \text{ min} \\ \hline \end{array}$
---	---	---

7. Uchta yer qazuvchi 3 soatda 5 metr ariq qaziydi. 100 soatda 100 metr ariq qazish uchun nechta yer qazuvchi kerak?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Hisoblang va javoblarni o'sish tartibida joylashtiring. Yo'lga teriladigan plitani mahkamlash uchun ishlatiladigan bolg'a qanday materialdan yasaladi?

A $8 - \frac{3}{4}$	O $4 - \frac{1}{2}$	O $12 - 5 \frac{2}{4}$
G' $6 - \frac{1}{2}$	Y $5 - 3 \frac{1}{4}$	CH $7 - \frac{1}{4}$

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: . Kasrlarni birlikdan o'tib ayirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

boshqalar fikrini tinglab, tushuna olish, agar bu fikrni noto'g'ri deb hisoblasa, o'z fikrini himoya qila olish;

atrofdagilar bilan o'zaro muloqot chog'ida odob-axloq qoidalariga rioya qila olish va guruhda ishlay olish;

muammo va tushunmovchiliklar ro'y bergan paytlarda o'zining tutishi to'g'risida to'g'ri qaror qabul qila olish;

guruhda ishlash paytida turli maxsus rollarni ijro eta olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

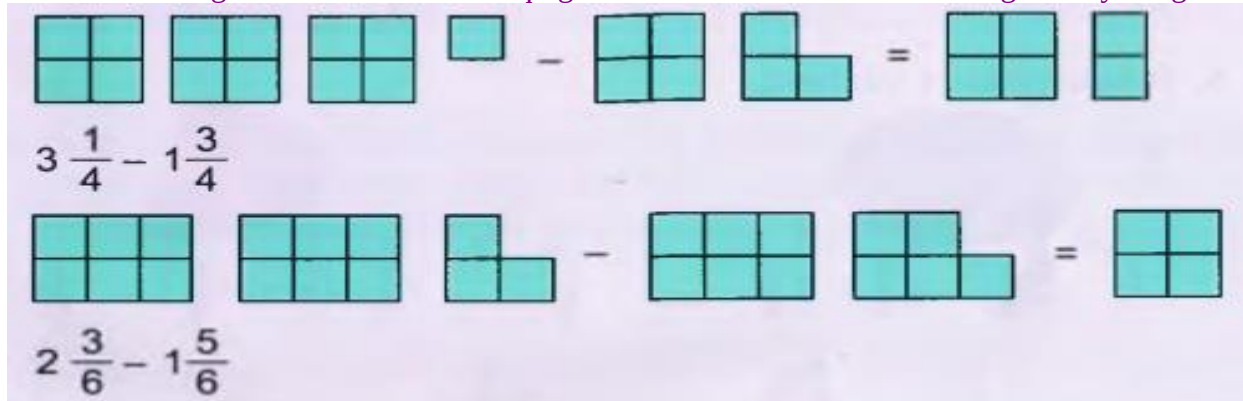
Agar kamayuvchining kasr qismi ayriluvchining kasr qismidan kichik bo'lsa, kamayuvchining bir birligini ayriluvchi kasr qismining bo'laklariga teng bo'laklarga bo'lib olish mumkin.

$$5\frac{1}{7} - 2\frac{4}{7} = 4\frac{7+1}{7} - 2\frac{4}{7} = 2\frac{4}{7}$$

$$3\frac{1}{9} - 2\frac{6}{9} = 2\frac{9+1}{9} - 2\frac{6}{9} = \frac{4}{9}$$

1. Shakllar ustidagi amallarni ko'rib chiqing. Har bir shakl uchun sonli tengliklar yozing.

2. Hisoblang

$12\frac{4}{8} - 1\frac{6}{8}$	$8\frac{3}{11} - 2\frac{6}{11}$	$9\frac{13}{28} - 7\frac{16}{28}$
$6\frac{3}{7} - 4\frac{1}{7}$	$12\frac{1}{15} - 4\frac{9}{15}$	$25\frac{42}{90} - 21\frac{56}{90}$
$8\frac{2}{9} - 7\frac{7}{9}$	$7\frac{2}{19} - 6\frac{7}{19}$	$19\frac{7}{60} - 18\frac{18}{60}$

3. Tenglamalarni yeching

 $(x + 2\frac{3}{4}) - 4\frac{2}{4} = 1\frac{3}{4}$			 $7\frac{1}{6} - (x + 2\frac{5}{6}) = 1\frac{4}{6}$		
$2\frac{3}{4}$	$2\frac{4}{6}$	$3\frac{2}{4}$	$3\frac{1}{6}$	$4\frac{1}{4}$	$2\frac{1}{6}$
zumrad	la'l	topaz	aleksandrit	olmos	yoqut

4. Masalani sxema bo'yicha yeching.

5. Sirg'a bilan zanjirning massasi 12 gramm, zanjir bilan bilaguzukning massasi 14 gramm, bilaguzuk bilan sirg'aning massasi esa 16 gramm chiqdi. Har bir taqinchoqning massasi qanday?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

$2\frac{3}{7} - 1\frac{5}{7}$	$3\frac{5}{9} - 1\frac{8}{9}$	$6 - 2\frac{2}{3}$
$6\frac{14}{20} - 3\frac{15}{20}$	$9\frac{10}{12} - 8\frac{11}{12}$	$10 - 3\frac{5}{7}$

O'IBDO': _____

(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kasrlarni birlikdan o'tib ayirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarining ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Amallar tartibiga rioya qilgan holda hisoblang

$$\begin{aligned} & \left(4\frac{5}{7} - 2\frac{6}{7}\right) + 2\frac{3}{7} \\ & 9\frac{1}{3} - \left(6\frac{1}{3} - 1\frac{2}{3}\right) \\ & \left(1\frac{2}{5} + 5\frac{3}{5}\right) + 4\frac{3}{5} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & 6\frac{1}{9} + \left(2\frac{3}{9} - 1\frac{4}{9}\right) \\ & 9\frac{2}{7} - \left(1\frac{6}{7} + 3\frac{6}{7}\right) \\ & \left(7\frac{1}{6} + 3\frac{5}{6}\right) - 4\frac{4}{6} \end{aligned}$$

2. Harfiy ifodalarni yozing. Ularni o'zgaruvchilarning berilgan qiymatida hisoblang.
- a) Korxonadagi ishchilar navbat bilan ishlaydi. 8:00 dan 14:00 gacha a kishi, 14:00 dan 20:00 gacha bundan b ta kam kishi ishlaydi. Korxonada jami necha kishi ishlaydi? ($a = 70$, $b = 20$)
- b) Dastgoh bir smenada m ta detal ishlab chiqaradi, n ta dastgoh 30 kunda nechta detal ishlab chiqaradi? ($m = 1045$, $n = 12$)
- d) Bitta detalga ishlov berishga k minut ketadi, t soatda nechta detalga ishlov berish mumkin? ($k = 40$ min, $t = 6$)
- e) Qutining tagiga detallarni y tadan x qator qilib teriladi, ustiga yana z qator teriladi. Qutida nechta detal bo'ladi? ($x = 4$, $y = 7$, $z = 6$)
3. Kasrlarni soddalashtiring. Ularning yig'indisi va ayirmasini toping

$$\frac{734\,600 : 50 - 326 \cdot 45}{(940 - 9\,270 : 30) - 626} ;$$

$$\frac{2\,105 - 146\,510 : 70}{2\,303 : 7 - 3\,240 : 10} .$$

4. Jadvalni to'ldirib, masalani yeching. Birinchi dastgohda bir smenada 4480 ta buyum tayyorlandi, ikkinchi smenada undan 160 ta ko'p buyum tayyorlandi. Bir smena 8 soat davom etadi. Agar birinchi dastgoh 8:00 dan 12:00 gacha, ikkinchi dastgoh 13:00 dan 18:00 gacha ishlasa, nechta buyum tayyorlanadi?

		Unumdorlik, v	Ish vaqti, t	Ish hajmi, A
Avval	I dastgoh			
	II dastgoh			
Keyin	I dastgoh			
	II dastgoh			

7. Ma'lum xossalardan foydalanib, ifodalarni soddalashtiring.

$$x + 4\,321 + 3\,567$$

$$9\,800 - (t + 1\,280)$$

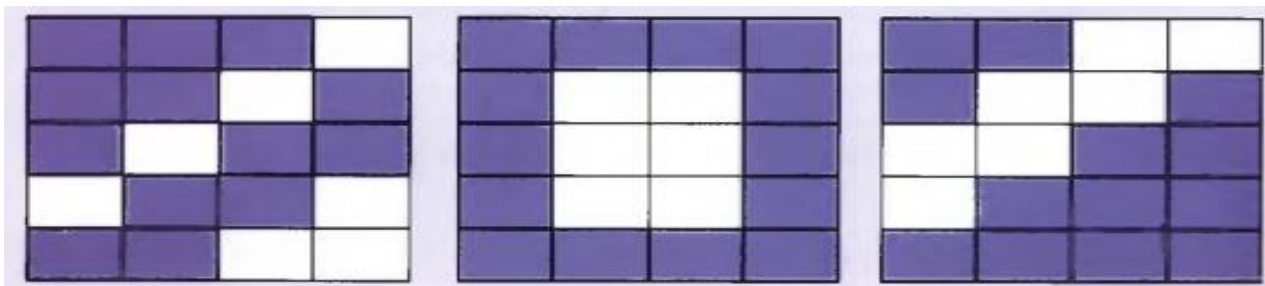
$$5 \cdot b \cdot 2 \cdot 5 \cdot 4$$

$$(5\,673 + m) - 1\,842$$

$$(n + 2\,944) - 1\,934$$

$$5 \cdot d + 8 \cdot d$$

8. Rasmlardagi kasrlarni yozing. Ular ishtirokida 3 ta tengsizlik tuzing

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyg'a vazifani e'lon qilish: Hisoblang.

$$\left(3\frac{1}{6} - 1\frac{2}{6}\right) + 6\frac{5}{6}$$

$$7\frac{4}{9} - \left(6\frac{1}{9} - 3\frac{2}{9}\right)$$

$$\left(9\frac{4}{7} + 8\frac{2}{7}\right) + 1\frac{5}{7}$$

$$3\frac{1}{12} + \left(4\frac{3}{12} - 2\frac{6}{12}\right)$$

$$7\frac{3}{25} - \left(1\frac{7}{25} + 4\frac{9}{25}\right)$$

$$8\frac{4}{45} + \left(3\frac{1}{45} - 2\frac{3}{45}\right)$$

O'IBDO': _____
 (imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Kasrlarni natural songa ko'paytirish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Kassir qolgan chiptalarni 5 tadan qilib taxladi. Agar 5 ta taxlam chiqqan bo'lsa, nechta chipta qolgan?

2. Ko'p martali qo'shishni eslang. Oddiy kasmi natural songa qanday ko'paytirish mumkinligini o'ylab ko'ring.

$$\frac{2}{5} \cdot 2 = \frac{2}{5} + \frac{2}{5} = \frac{4}{5} \qquad \frac{5}{6} \cdot 3 = \frac{5}{6} + \frac{5}{6} + \frac{5}{6} = \frac{15}{6} = 2\frac{3}{6}$$

Mustaqil hisoblang.

$$\frac{3}{11} \cdot 3 \qquad \frac{5}{12} \cdot 4 \qquad \frac{2}{121} \cdot 5$$

$$\frac{2}{9} \cdot 4 \qquad \frac{8}{10} \cdot 3 \qquad \frac{42}{100} \cdot 2$$

Xulosa chiqaring.

3. Hisoblang.

$$(13\frac{3}{7} - 2\frac{5}{7} + 6\frac{4}{7} - 16\frac{2}{7}) \cdot 12$$

$$(9\frac{5}{8} + 5\frac{1}{8} - 7\frac{2}{8} - 6\frac{7}{8}) \cdot 10$$

4. Sxema bo'yicha masala tuzing va uni yeching

5. Taqqoslang.

$$a \cdot 230 \square a : 230 \qquad 24 \cdot y \square (20 + 4) \cdot y$$

$$(x + 100) \cdot 2 \square x + 200 \qquad t : 1 \square t \cdot 1$$

$$210 + a \square 210 - a \qquad 900 : m \square 900 \cdot m$$

6. Ikki bo'lim va bitta tanaffusdan - antraktdan iborat spektakl 1 h 30 min davom etadi. Birinchi bo'lim bilan antrakt to'liq 1 soat davom etadi. Ikkinchi bo'lim bilan antrakt esa 50 minut bo'ladi. Antrakt necha minut davom etadi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Ko'paytirishni ko'p martali qo'shish bilan almashtirib hisoblang.

$$\frac{8}{9} \cdot 4 \qquad \frac{5}{7} \cdot 3 \qquad \frac{1}{2} \cdot 5 \qquad \frac{2}{5} \cdot 4$$

Kasrni ko'paytirish xossasidan foydalanib hisoblang.

$$\frac{5}{6} \cdot 13 \qquad \frac{7}{9} \cdot 8 \qquad \frac{3}{4} \cdot 52 \qquad \frac{8}{10} \cdot 7$$

O'IBDO': _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Masalalar yechish

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Haydovchilar masofani juda yaxshi bilishlari kerak. Quyidagi savollarga javob bering.

a) 3 mm 1 cm ning qanday qismini tashkil qiladi?

b) 5 cm 1 dm ning qanday qismini tashkil qiladi?

d) 24 cm 1 m ning qanday qismini tashkil qiladi?

e) 300 m etr 1 kilom etrning qanday qismini tashkil qiladi?

f) 2 cm 3 mm 1 dm ning qanday qismini tashkil qiladi?

2. Hisoblang. Faqat qiymati 1 dan katta bo'lgan ifodalarni tanlang. Javoblarni o'sish tartibida joylashtiring. Bu yerda qanday so'z yashiringan? Bu so'znin g avtomobillarga qanday aloqasi bor?

N $(5\frac{2}{3} + 1\frac{2}{3}) - 6\frac{2}{3}$

A $4\frac{2}{7} - (1\frac{3}{7} + 1\frac{3}{7})$

G $(3\frac{3}{5} + 1\frac{2}{5}) - 3\frac{4}{5}$

Z $\frac{3}{17} + (3\frac{2}{17} - 2\frac{4}{17})$

O $7\frac{5}{15} - (2\frac{7}{15} + 4\frac{8}{15})$

R $\frac{1}{10} + (4\frac{5}{10} - 4\frac{2}{10})$

3. Tadqiqot. Har bir haydovchi ko'zi bilan chamalashga usta bo'lishi kerak. Siz ham o'zingizni tekshirib ko'ring.

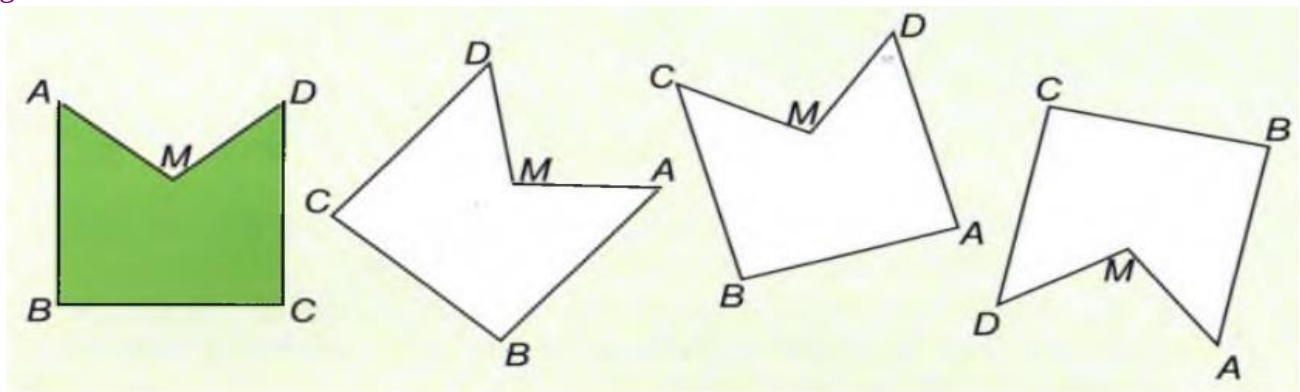
a) Bu masaladagi kesmaga qarang. Xayolan uning uzunligini chamalab ko'ring. Daftaringizda xuddi shunday uzunlikda kesma yasang.

b) Endi shu masaladagi kesmani chizg'ich bilan o'lchang. Daftaringizda yasagan kesmangiz tagiga shu o'lchangan kesmaga teng kesma yasang.

d) Bu kesmalar bir-biridan qanchalik katta farq qildi?

Xulosa chiqaring.

4. Oq shakllardan qaysi biri yashil shakl bilan to'liq ustma-ust tushadi? Shakllarning bir xil harf bilan belgilangan uchlari ustma-ust tushishi kerak. Shakllarni siljitish mumkin, lekin teskarisiga o'girish mumkin emas.

5. Avtomobil 10 minutda 12 kilometr yo'l bosgan bo'lsa, u 648 kilometr masofani qancha vaqtda bosib o'tadi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Hisoblang.

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: 6- nazorat ishi

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1-bo'lim. Sonlar va raqamlash

1. Quyidagi sonlarni raqamlar bilan ajrating:
 - a) 13 482 → ___ ming, ___ yuz, ___ onlik, ___ birlik
 - b) 9 605 → ___ ming, ___ yuz, ___ onlik, ___ birlik
2. Sonni raqam bilan yozing:
 - a) o‘n uch ming to‘rt yuz sakson ikki → ___
 - b) to‘qqiz ming olti yuz besh → ___

2-bo‘lim. Amallar

3. Hisoblang:
 - a) $8\,745 + 3\,256 =$ ___
 - b) $14\,600 - 6\,789 =$ ___
 - c) $7\,890 + 2\,185 =$ ___
 - d) $12\,400 - 5\,678 =$ ___
4. To‘g‘ri javobni toping:
 - a) $10\,000 + \text{___} = 12\,345$
___ = ___

3-bo‘lim. Ko‘paytirish va bo‘lish

5. Hisoblang:
 - a) $234 \times 7 =$ ___
 - b) $1\,248 \div 12 =$ ___
 - c) $78 \times 9 =$ ___
 - d) $480 \div 8 =$ ___

4-bo‘lim. Tengsizliklar

6. To‘ldiring:
 - a) $13\,210$ ___ $13\,215$ ($>$, $<$ yoki $=$) → ___
 - b) $14\,999$ ___ $14\,900$ → ___

5-bo‘lim. Masalalar

7. Masalani yeching:
Maktab kutubxonasida 5 256 ta kitob bor edi. Keyin 2 174 ta kitob qo‘shildi.
Jami nechta kitob bo‘ldi? → ___
8. Masala:
Odam 16 480 so‘m pul olib keldi. U 8 275 so‘mini sarfladi.
Qancha pul qoldi? → ___
9. Masala:
Bir do‘konda 1 050 ta qalam bor edi. Har bir qutida 15 ta qalam bor.
Nechta quti bor? → ___

6-bo‘lim. Qo‘shimcha topshiriqlar

10. $4\,350 + \text{___} = 5\,000$ → ___
11. $12\,800 - \text{___} = 10\,500$ → ___

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: Hisoblang.

O‘IBDO‘: _____
(imzo) (sana)

18- dars Xatolar ustida ishlash

19- dars Loyiha

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Oʻnli kasr

Darsning maqsadi:

a) taʼlimiy maqsad- oʻquvchilarga butun boʻlmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qoʻshish va ayirish usullarini oʻrgatish, butun boʻlmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun boʻlmagan sonlar oʻrab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar oʻz hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni oʻrgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- oʻquvchilarni mustaqil fikrlashga undash, togʻri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali oʻquvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

Oʻquvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

oʻrganilgan atamalarining maʼnosini tushunib, toʻgʻri oʻqiy olish;

soʻz va gaplarni bogʻlagan holda oʻz fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni koʻrib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn maʼnosini qayta soʻzlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab oʻtgan buyuk allomalarimiz haqida maʼlumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, koʻnikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, koʻrgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: oʻquvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada eʼlon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Boʻlimlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	Oʻtgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	Oʻquvchilarni ragʻbatlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va oʻquvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, oʻquvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. Oʻtilgan mavzuni mustahkamlash. oʻtilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob oʻtkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili oʻtkazilib noʻtoʻgʻri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan koʻrsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Jadvalga yozilga sonlarni o'qing. Ular qanday xonalardan tashkil topgan ? Har bir xonada qanday qiymatlar turibdi?

Millionlar			Minglar			Birlar		
yuzlar	oʻnlar	birlar	yuzlar	oʻnlar	birlar	yuzlar	oʻnlar	birlar
	3	2	5	6	7	2	2	6
		5	1	4	0	7	6	0
	6	0	2	0	3	8	0	7
		1	0	2	8	0	0	5
	5	0	0	0	0	0	0	0

Bitta kasr sonni turli usullarda: oddiy (to'g'ri va noto'g'ri) kasr, aralash kasr shaklida yozish mumkinligini bilib oldik. Kasr sonni yozishning yana bir usuli – o'nli kasr ko'rinishida yozish usuli ham bor.

$$\frac{1}{10} = 0,1$$

2. Sonlarni o'qing.

Butun birliklar				
yuzlar	o'nlar	birlar	o'ndan birlar	
1	6	7	5	167,5
	2	3	7	23,7
		9	2	9,2
		0	6	0,6

3. Sonlarni raqamlar bilan yozing.

- yigirma sakkiz butun o'ndan besh;
- bir yuz olti butun o'ndan uch;
- yettmish butun o'ndan to'rt;
- ikki yuz o'n ikki butun o'ndan yetti;
- uch yuz butun o'ndan ikki.

5. O'quvchilar taroziga chiqib, vaznlarini o'lchashdi. Ularning vaznlarini o'qing. O'zingizning vazningizni o'lchang va daftaringizga yozing.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Matndagi sonlarni toping va ularni o'nli kasr ko'rinishida yozing.

Fil - quruqlikdagi eng katta hayvon. Uning massasi yetti butun o'ndan besh tonnagacha yetishi mumkin. Afrika fillarining dandoni (tishi) to'rt butun o'ndan bir metrgacha o'sadi. Afrikada eng bo'yi uzun jonivor - jirafa ham yashaydi. Ba'zi jirafalarning bo'yi olti butun o'ndan sakkiz metrga ham yetishi mumkin. Urg'ochi jirafalarning bo'yi esa to'rt butun o'ndan olti metr dan oshmaydi.

O'IBDO': _____
 (imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: O'nli kasrlarning xonalari. O'ndan birlar.

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Tanamizning haroratini termometr bilan o'lchaymiz.

a) Termometrning shkalasini ko'rib chiqing. Uning shkalasi qaysi butun sondan boshlanadi? Shkala qaysi butun son bilan tugaydi?

b) Har bir gradus nechta teng qismga bo'lingan?

d) Rasmdagi termometr qanday haroratni ko'rsatmoqda? Odamning harorati shunday bo'lsa, uning ahvoli qanday bo'ladi?

e) Sog'lom odamning harorati simob ustunining qaysi chizig'igacha boradi?

2. Faqat o'nli kasrga aylantirish mumkin bo'lgan kasrlarni tanlab oling, ularni o'nli kasr ko'rinishida yozing, javoblarga mos harflarni yozilish tartibida o'qing va tirik jonzo'tlar haqidagi fanni "biologiya" deb atashni taklif qilgan olim nomini toping.

L	B	G	A	Z	M	A	T	R	S	N	K
$\frac{7}{10}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{3}{7}$	$\frac{3}{10}$	$\frac{4}{9}$	$\frac{5}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{7}{11}$	$\frac{8}{10}$	$\frac{5}{21}$	$\frac{6}{49}$	$\frac{9}{10}$

3. Namuna bo'yicha hisoblang

Namuna: $3,1 + 2,1 = 3\frac{1}{10} + 2\frac{1}{10} = 5\frac{2}{10} = 5,2$

$5,2 + 4,3$	$8,1 + 2,5$
$7,2 + 4,5$	$2,4 + 14,8$
$9,1 + 2,8$	$3,5 + 6,8$

4. Hisoblang. Amallar tartibini to'g'ri qo'yib chiqing va biologiya nimalarni o'rganishini toping.

a) $(2 \cdot 97 - 4 \cdot (65 - 18)) \cdot (52 : 4 - 8) + 34 - 18 + 54$

S 194	L 13	I 5	O' 47	A 46
L 64	K 30	I 188	M 6	R 100

b) $(722 - 5 \cdot (457 - 398) + 16) \cdot 9 + 546 : 6 - 133 - 905$

A 295	Y 427	N 91	O 3987	R 3040
A 3945	H 59	V 443	L 4078	B 4735

Masalalarni yeching.

a) Tabiatshunoslik bo'yicha olimpiadada 48 ta masala tushdi. Ularning uchdan bir qismi biologiyadan, barcha masalalarning chorak qismi fizikadan, qolganlari esa geografiyadan edi. Fizikadan masalalar ko'p ekanmi, biologiyadanmi?

b) Biologiya bo'yicha tanlovga bolalar ni avtobusda olib borishdi. Avtobus dastlabki 20 minutda 100 m/min tezlikda yurdi, qolgan 10 minutda esa bundan 10 m/min kamroq tezlik bilan yurdi. Avtobus qancha masofani bosib o'tgan?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Bitta kolba 34000 so'm turadi, bitta probirka esa undan 7000 so'm arzon. 4 ta kolba va 12 ta probirka qancha turadi?

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: O'nli kasrlarning xonalari. Yuzdan birlar

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv masalasini (maqsadini) topa olish va ifodalay olish;

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv masalasini qismlarga ajrata olish;

o'qituvchi bilan birgalikda masala yechimiga yaqinlashish darajasini baholay olish va zarur hollarda o'z faoliyatini to'g'irlay qila olish;

o'qituvchi bilan birgalikda o'quv faoliyat natijasini tahlil qila olish;

o'qituvchi bilan birgalikda yo'l qo'yilgan xato va noaniqliklarni topa olish, ularni tuzata olish;

xususiy misollar va kuzatishlar tahlili asosida obyektlar umumiy hossalarni aniqlay olish;

mavjud bilim va ko'nikmalarni kundalik vaziyatga qo'llay olish;

ijtimoiy hayotdagi vaziyatlarga nisbatan o'zining ijobiy estetik-emotsional munosabatini shakllantira olish;

o'qishga va yangi bilimlarni egallashga qiziqтира olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

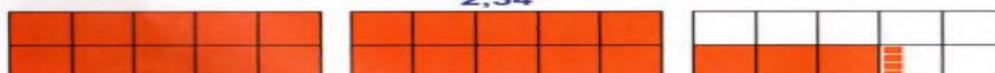
III. Yangi mavzu bayoni:

Ba'zan aniqlik uchun yana bir xona – yuzdan birlar xonasi ham qo'shiladi. O'ndan bir ulushni yana o'nga bo'lganda, yuzdan birlar xonasi hosil bo'ladi.

Butun birliklar					
yuzlar	o'nlar	birlar	o'ndan birlar	yuzdan birlar	
		2	3	4	

2,34

1. Sutning tarkibini o'rganib chiqing. Sutning qanday foydalari bor? Hamma sonlarni ham o'qiy oldingizmi? Bu moddalar organizmga nima uchun kerak

100 g sutning tarkibi	
Oqsillar	3,2 g
Yog'lar	3,25 g
Uglevodlar	5,2 g
Vitamin A	0,03 g
Vitamin D	0,05 g

2. Sonlarni o'qing. Ularning butun qismida qanday raqamlar turibdi? Kasr qismida-chi?

12,45	7,98	203,56	77,06	100,04
-------	------	--------	-------	--------

Maxraji yuz bo'lgan oddiy kasrni verguldan keyin ikkita raqami bor o'nli kasrga aylantirish mumkin.

$$\frac{56}{100} = 0,56$$

$$3 \frac{4}{100} = 3,04$$

3. Ifodalar tuzing va ularning qiymatlarini hisoblang.

a) 20 litr suvga 12 kg tuz solindi. Agar bir litr namakobning massasi 1 kilogramm bo'lsa, tuz bu eritmaning qanday qismini tashkil qiladi?

b) 200 gramm choyga ikki choy qoshiq shakar aralashtirildi. Shakar bu eritmaning qanday qismini tashkil qiladi? Bir choy qoshiqqa 5 g shakar sig'adi.

7. Kattaliklarni berilgan o'lchovlarda ifodalang.

a) Kolbaga 250 millilitr suv sig'adi. Bu 1 litrning qanday qismini tashkil etadi? (1l = 1000 ml)

b) Kimyoviy fokuslar 20 minut davom etdi. Bu bir soatning qanday qismini tashkil etadi?

d) Tomoshada vulqon otiladigan fokus ko'rsatildi. Likopchadan chiqqan tutun 60 cm balandlikka ko'tarildi. Bu bir metrning qanday qismini tashkil etadi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Kimyoviy tajribalar uchun 350 g kislota tayyorlandi. Bu zaxiraning beshdan bir qismi ishlatildi. Agar tajribaga 85 g kislota kerak bo'lsa, tajribadan keyin qancha kislota qoladi?

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: O'nli kasrlarning xonalari. Mingdan birlar

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

boshqalar fikrini tinglab, tushuna olish, agar bu fikrni noto'g'ri deb hisoblasa, o'z fikrini himoya qila olish;

atrofdagilar bilan o'zaro muloqot chog'ida odob-axloq qoidalariga rioya qila olish va guruhda ishlay olish;

muammo va tushunmovchiliklar ro'y bergan paytlarda o'zining tutishi to'g'risida to'g'ri qaror qabul qila olish;

guruhda ishlash paytida turli maxsus rollarni ijro eta olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Farmatsevt shifokorga yuqori aniqlikda o'lchash juda muhim. Shuning uchun dori ishlab chiqaruvchi olimlar yuqori aniqlikda o'lchovchi tarozilardan foydalanadilar. Bunday tarozida dorilarni bir grammning mingdan birigacha aniqlikda o'lchash mumkin.

Vitaminli dorilarda salomatligimiz uchun muhim bo'lgan A vitamini bor. Bu vitamin bir dona dorida 0,568 milligrammni tashkil etadi. Siz bu sonning nomini ayta olasizmi?

Yanada aniqroq o'lchash uchun yuzdan bir ulushni 10 bo'lakka bo'lish mumkin. Shunda keyingi xona – mingdan birlar paydo bo'ladi.

Butun birliklar					
yuzlar	o'nlar	birlar	o'ndan birlar	yuzdan birlar	mingdan birlar
		2	3	4	1

2. Dorixonachi o'z om boridagi dorilarni hisob-kitob qilyapti. O m borda 356 7 quti tabletka bor, bu suyuq dorilardan 184 quti kam, vitam inli qo'shim chalardan esa 3 marta ko 'p.

a) Omborda jam i necha quti dori bor?

b) Suyuq dori qutilari bilan vitam inli qo'shimchalar solingan qutilarni solishtiring. Qaysi biri ko'p va qancha ko'p?

3. Hisoblang. Farmatsevtik massa o'lchovi qanday atalishini toping

a) $21\,488 : 68 + 44\,782 - 36 \cdot 709$

A 45 098

D 12 302

N 19 574

S 47 331

G 316

I 24 120

R 25 524

T 6 441

b) $(325 \cdot 70 + 8547 \cdot 4) : 56\,938$

V 21 395

I 42 721

N 56 938

U 34 188

E 23 945

J 5 934

T 1

F 22 750

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Sonlarni o'nli kasr ko'rinishida yozing.

$$\frac{322}{1000}, \frac{291}{1000}, \frac{731}{1000}, \frac{54}{1000}, \frac{12}{1000},$$

$$5\frac{135}{1000}, 7\frac{634}{1000}, 11\frac{563}{1000}, 18\frac{6}{1000}.$$

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Uzunlikning o'nli ulushlar ko'rinishida yozilishi

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarining ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildiray olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Bu mato bo'laklarining eni va bo'yini toping. Qaysi sochiq kattaligini ayta olasizmi?

1 mm = 0,1 cm = 0,01 dm = 0,001 m

1 cm = 0,1 dm = 0,01 m

1 dm = 0,1 m

2 dm 4 cm 3 mm = 2,43 dm = 24,3 cm

3 m 8 dm 1 cm 7 mm = 3,817 m

2. Topping.

a) 1 detsimetrning o'ndan bir ulushini;

b) 1 metrning yuzdan bir ulushini;

d) 1 santimetrning o'ndan bir ulushini.

3. Ifodalang:

a) metrlarda:

3 m 1 dm 4 cm, 5 m 6 dm 4 cm, 7 m 2 dm 5 cm 4 mm;

b) detsimetrlarda:

15 dm 6 cm, 4 dm 3 c m 2 mm, 8 dm 3 c m 2 mm;

d) santimetrlarda:

5 dm 2 cm 3 mm; 6 m 4 dm 1 cm 7 mm.

3. Bu yerda qanday uzunlik o'lchovi yashiringan? Uning sotuvchilik kasbi bilan qanday aloqasi bor?

45927 : 9 + 7 · (23 · 78 – 1455)

A 1 794

D 1 302

N 7 476

S 4 331

G 5 316

I 2 373

R 339

SH 5 103

4. Sharchalar 5, 10 yoki 15 tadan joylangan qadoqlarda sotiladi. Azizaga uyini bezatish uchun 70 ta sharcha zarur. U eng kamida necha qadoq sharcha sotib olishi kerak? Agar unga 130 ta sharcha kerak bo'lganda-chi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Birinchi smenada do'konda 1484 quti sharbat sotildi, bu ikkinchi smenada sotilganidan 230 quti kam. Agar har kuni mana shuncha sharbat sotiladi, deb hisoblasak, yetti kunda necha quti sharbat sotiladi?

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Uzunlikning o'qli ulushlar ko'rinishida yozilishi

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Savollarga javob bering:

a) 28 santimetr 1 detsimetrning qanday qismini tashkil qiladi?

b) 193 metr 1 kilometrning qanday qism ini tashkil qiladi?

d) 18 soat 1 sutkaning qanday qismini tashkil qiladi?

e) 21 soat 1 haftaning qanday qismini tashkil qiladi?

f) 100 gramm 4 kilogrammning qanday qismini tashkil qiladi?

g) 18 mm 15 metrning qanday qismini tashkil qiladi?

2. Ifodalang.

a) metrnlarda:

6 m 2 dm 3 cm 5 mm, 7 m 4 cm, 9 m 1 dm 4 mm;

b) detsimetrnlarda:

12 dm 7 cm, 9 dm 4 mm, 1 dm 6 cm 2 mm;

d) santimetrnlarda:

5 dm 1 cm 4 mm; 7 m 2 dm 1 cm 6 mm.

3. Tadqiqot

a) Ixtiyoriy uchburchak yasang.

b) Uning tomonlarini santimetr va millimetrlarda o'lchang. Uchburchakning perimetrini topib, santimetr va millimetrlarda ifodalang.

d) Tomonlarning uzunliklarini va perimetrni butun santimetrlarda ifodalang.

e) O'nli kasrlarni qo'shish qoidasini tuza olasizmi?

4. Ifodalar yozing va ularning qiymatini hisoblang.

a) bo'linuvchi 12000, bo'luvchi esa 1760 va 1284 sonlari ayirmasi bo'lgan bo'linma;

b) birinchi qo'shiluvchi 4500 va 5 sonlarining bo'linmasi, ikkinchi qo'shiluvchi esa 9456 soni bo'lgan yig'indi;

d) kam ayuvchi 1409 va 679 sonlarining yig'indisi, ayriluvchi esa 219 soni bo'lgan ayirma.

5. Tadqiqot. Bo'yi uzun odamning arshini (tirsagidan ochiq kaftdagi barmoqlarning uchigacha masofa) va qarichi (boshmaldog'i bilan jim jilog'igacha masofa) ham katta bo'ladi, degan tasdiqni tekshirib ko'ring.

6. To'g'ri chiziqda 18 ta nuqta shunday qo'yilganki, har ikkita qo'shni nuqtalarning orasidagi masofa 10 santimetrga teng. Ikki chekkadagi nuqtala orasidagi masofani toping.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Ikkita velosipedchi sayohatga chiqdi. Ulardan birining tezligi 22 km/h, ikkinchisniki undan 3 km/h ko'proq. Birinchi velosipedchi har kuni 8 soat, ikkinchisi undan bir soat kam yurgan. Velosipedchilardan qaysi biri bir haftada ko'proq yo'l yurgan? U necha kilometr ko'p yo'l yurgan?

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Massaning o'qli ulushlar korinishida yozilishi

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

tavsiya etilgan media manbalardan axborotni izlab topa olish, zarur bo'lsa uni boshqa ko'rinishlarga (matn, jadval, sxema va h.k.) o'tkaza olish;

ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar ko'rinishida berilgan statistik ma'lumotlarga asoslanib, turli obyekt va hodisalarni taqqoslay olish;

axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish;

uchta sonning o'rta arifmetigini topish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish

hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. Har bir mahsulotning massasini o'qing.

1 t = 1000 kg
1 q = 100 kg
1 kg = 1000 g

1 kg = 0,001 t
1 kg = 0,01 q
1 g = 0,001 kg

300 kg = 0,300 t
60 kg = 0,60 q
345 g = 0,345 kg

2. Ifodalang:

- a) kilogrammlarda: 278 g, 305 g, 3 kg 622 g, 5 kg 441 g;
b) sentnerlarda: 7 q 43 kg, 2 q 39 kg, 80 kg, 12 kg;
d) tonnalarida: 553 kg, 4 t 259 kg.

3. Oddiy kasrga o'tkazib, hisoblang.

3,1 kg + 2,kg
6,7 t – 2,4 t

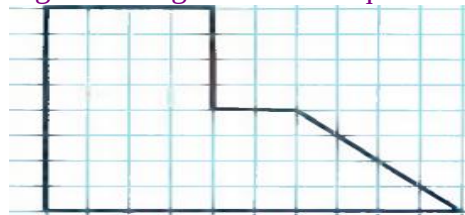
7,4 t + 2,8 t
8,1 q – 3,5 q

3 q + 8,9 q
6 kg – 4,2 kg

4. Masalalarni yeching.

- a) Tomorqadan 245 kg bodring terib olindi. Bu hosilni solishga 25 kg bodring sig'adigan 6 ta yashik yetadimi?
b) 235 kilogramm pomidor hosilini 3 ta sabzavot do'koniga 75 kilogrammdan tarqatish kerak. Bu hosil mana shu buyurtmani bajarishga yetadimi?

5. Katak d a fta r varag'iga issiqxonaning rejasi chizildi. Uning yuzini katakchalarda va kvadrat santim etrlarda hisoblang.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Daladan terib olingan piyoz 40 ta qopga solindi. Har bir qopga 12 kilogrammdan piyoz solindi. Agar bu qoplarga 15 kilogrammdan piyoz solinsa, nechta qopni tejash mumkin bo'ladi?

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Foiz

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o'rganilgan atamalarining ma'nosini tushunib, to'g'ri o'qiy olish;

so'z va gaplarni bog'lagan holda o'z fikrini aniq va ravshan ifodalay olish;

fikrni mantiqiy izchillikda ifodalay olish;

matematikaga oid audio matnni tinglab, videotasvirlarni ko'rib tushunish, tegishli munosabat bildira olish;

matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

kundalik hayotda matematik usullar samarali ekanligini tushuna olish;

zaminimizda yashab o'tgan buyuk allomalarimiz haqida ma'lumot bera olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

Sonning yuzdan bir qismi foiz deb ataladi.

$$\frac{1}{100} = 1\%$$

Har qanday son 100 ta yuzdan bir ulushga yoki 100 foizga tengdir.

1. Aziza sinfdagi nechta o'quvchi to'garaklarga qatnashishini bilmoqchi bo'ldi.

- – musiqa to'garaklari;
- – texnika to'garaklari;
- – sport to'garaklari.

Har bir to'garakka sinfdan necha nafar o'quvchi qatnashadi? Bu butun sinfga nisbatan qanday ulushni tashkil etadi? Sinfdan jami 24 nafar o'quvchi bor.

2. Yuzdan bir ulushlar ko'rinishida yozing

34%, 67%, 82%, 19%, 100%, 54%, 1%.

3. Foizlar ko'rinishida yozing.

$\frac{16}{100}$, $\frac{2}{100}$, $\frac{74}{100}$, $\frac{15}{100}$, $\frac{100}{100}$, $\frac{1}{100}$.

2. Hisoblang:

a) 100 ning 25 foizini. Bu ifodani sonning to'rtidan bir qismi bilan solishtiring.

b) 400 ning 50 foizini. Bu ifodani sonning yarmi bilan solishtiring.

3. Ifodalar tuzing va ularning qiymatini hisoblang.

a) Sport guruhida 100 kishi bor. Ularning 20% i futbolchilar, 25 % i voleybolchilar.

Voleybolchilar futbolchilardan qancha ko'p?

b) Aziza 300 kishi orasida uy hayvonlari haqida so'rovnoma o'tkazdi. So'ralganlarning 50 % i uyida it yoki mushuk boqadi. Necha nafar odam uyida it yoki mushuk boqadi?

d) Istirohat bog'idagi konsertga 120 kishi keldi. Ularning 50% i konsertni estrada maydonchasida tingladi. Estrada maydonchasida necha nafar odam o'tirgan?

e) Maktabdagi 2000 o'quvchidan 25% i boshlang'ich sinflarda o'qiydi. Boshlang'ich sinflarda necha nafar bola o'qiydi?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: Aziza tadqiqot o'tkazyapti: maktabda necha nafar o'quvchi erta turadi? So'ralganlarning 25% i erta turishni yoqtirmaydi, yana shunchasi juda erta turadi. Qolgan 50% o'quvchiga esa erta yoki kech turishning farqi yo'q. Agar maktabda jami 2200 nafar o'quvchi o'qisa, javob berganlarning har bir guruhida necha nafardan o'quvchi bo'lgan?

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Yakuniy dars

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1. a) Aralash kasrga aylantiring.

0,25

3,4

4,6

0,1

b) O'nli kasrga aylantiring.

$1\frac{1}{10}$

$3\frac{5}{100}$

$\frac{82}{100}$

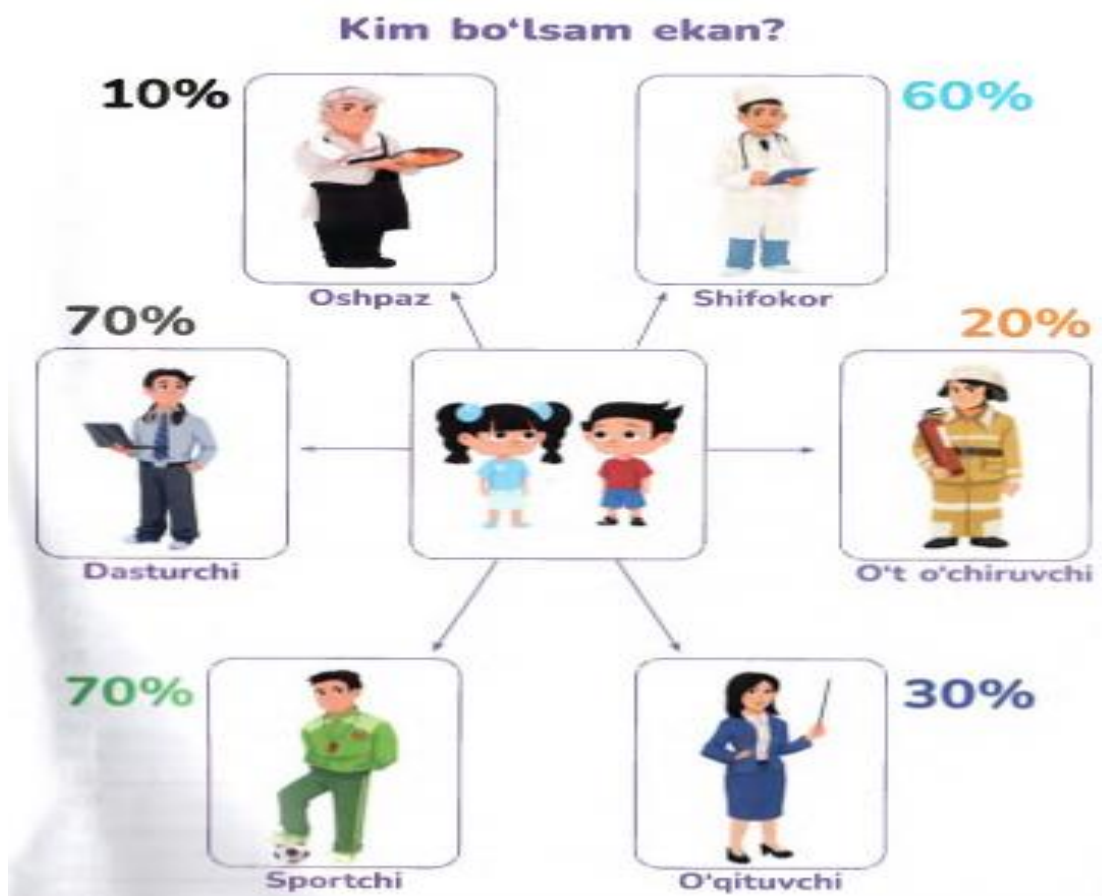
$\frac{4}{100}$

Kasrlar qatnashgan masalalarni yecha olamiz.

2. Avtomobil $1\frac{2}{3}$ soat tuproq yo'lda, so'ng $1\frac{1}{3}$ soat shosseda, yana $1\frac{2}{3}$ soat shahar ko'chalarida yurdi. Avtomobil jami qancha vaqt yurgan?

Biz sonning ulushini topa olamiz

3. Viktorinada 60 ta savol tushdi. Savollarning $\frac{1}{3}$ qismiga qiz bolalar, $\frac{1}{4}$ qismiga o'g'il bolalar javob berishdi. Qancha savolga javob berilmagan?

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: 7- Nazorat ishi

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga butun bo'lmagan sonlar bilan tanishtirish, ularni solishtirish, qo'shish va ayirish usullarini o'rgatish, butun bo'lmagan sonlarni yozishning qanday usullari borligini va bizni qanday butun bo'lmagan sonlar o'rab turganligi haqida tushuncha berish.

b) tarbiyaviy maqsad- biz insonlar o'z hayotini yanada qulay va oson qilish uchun nimalarni o'rgangani va ixtiro qilgani haqida tushuncha berish, zamonaviy texnologiyalar va kasblar bilan tanishtirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga undash, tog'ri va aniq hisoblash malakasini rivojlantirish, matematik topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiya elementlari:

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy rejalarni tuza oladi;

kundalik faoliyatida turli diagramma, chizma va modellarni o'qiy oladi;

murakkab bo'lmagan hisoblashlarda, o'rganilgan tenglamani yechishda, o'rganilgan turdagi yassi va fazoviy geometrik figuralarni tasvirlashda hisoblash vositalardan va tayyor kompyuter dasturlardan foydalana oladi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi.

Dars usuli: suhbat, tushuntirish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, savol-javob, kichik guruhlarda ishlash.

Dars jihozi: mavzuga oid rasmlar, tarqatma materiallar, testlar, ko'rgazmali qurollar va texnik vositalar.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxiridada e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkaziladi. Uy vazifasini bajarilishini tahlili o'tkazilib no'to'g'ri bajarilgan topshiriqlar yuzasidan ko'rsatma beriladi..

III. Yangi mavzu bayoni:

1-bo'lim. Sonlar va raqamlash

1. Quyidagi sonlarni raqamlar bilan ajrating:

a) 14 382 → ___ ming, ___ yuz, ___ onlik, ___ birlik

b) 9 605 → ___ ming, ___ yuz, ___ onlik, ___ birlik

2. Sonni raqam bilan yozing:

a) o'n to'rt ming uch yuz sakson ikki → ___

b) to'qqiz ming olti yuz besh → ___

2-bo'lim. Amallar

3. Hisoblang:

a) $8\,745 + 3\,256 =$ ___

b) $14\,600 - 6\,789 = \underline{\hspace{2cm}}$

c) $7\,890 + 2\,185 = \underline{\hspace{2cm}}$

d) $12\,400 - 5\,678 = \underline{\hspace{2cm}}$

4. To'g'ri javobni toping:

a) $10\,000 + \underline{\hspace{2cm}} = 12\,345$

$\underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$

3-bo'lim. Ko'paytirish va bo'lish

5. Hisoblang:

a) $234 \times 7 = \underline{\hspace{2cm}}$

b) $1\,248 \div 12 = \underline{\hspace{2cm}}$

c) $78 \times 9 = \underline{\hspace{2cm}}$

d) $480 \div 8 = \underline{\hspace{2cm}}$

4-bo'lim. Tengsizliklar

6. To'ldiring:

a) $14\,210 \underline{\hspace{1cm}} 14\,215$ ($>$, $<$ yoki $=$) $\rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

b) $14\,999 \underline{\hspace{1cm}} 14\,900 \rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

5-bo'lim. Masalalar

7. Masalani yeching:

Maktab kutubxonasida 5 256 ta kitob bor edi. Keyin 2 174 ta kitob qo'shildi.

Jami nechta kitob bo'ldi? $\rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

8. Masala:

Odam 16 480 so'm pul olib keldi. U 8 275 so'mini sarfladi.

Qancha pul qoldi? $\rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

9. Masala:

Bir do'konda 1 050 ta qalam bor edi. Har bir qutida 15 ta qalam bor.

Nechta quti bor? $\rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

6-bo'lim. Qo'shimcha topshiriqlar

10. $4\,350 + \underline{\hspace{2cm}} = 5\,000 \rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

11. $12\,800 - \underline{\hspace{2cm}} = 10\,500 \rightarrow \underline{\hspace{2cm}}$

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o'tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o'tkazish orqali bilimlarini mustahkamlash.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O'IBDO': _____
(imzo) (sana)

Xatolar ustida ishlash